

www.musavat.com

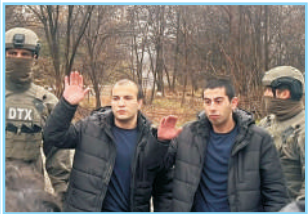
MUSAVAT

Xəbər
"Kərimə"çilər Misir
Mərdanov və
Mirşahin Ağayevə
qəsd etmək
istəyib
yazısı səh.3-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 14 dekabr 2023-cü il Cümə axşamı № 225 (8361) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Əsirlikdə olan iki hərbiçimiz
vətənə qaytarıldı

"Dövlət bizi uzun müddət əsir qalmağa qoymazdı"

yazısı səh.3-də

Bakının GUAM-a sədrliyi -
Rusiyanın işğalına məruz qalan üç
dövlətin olduğu platforma...

yazısı səh.8-də

Ənənəvi müxalifətin seçkilərdə
namizədi olmayacaq? - rəylər

yazısı səh.7-də

Elxan Şahinoğlu:

"Ukrayna elə bir ağır
vəziyyətdədir, kənardan maliyyə və
hərbi texnika gəlməsə..."

yazısı səh.11-də

Peşə təhsilinin köklü problemləri
necə həll ediləcək - rəy

yazısı səh.10-də

Azərbaycan neft emalını
5%-dən çox artırıb

yazısı səh.6-də

İcazəsiz tikililərə işıq verilməsi
qanunla qadağan edilir

yazısı səh.12-də

Kiçik sahibkarlığa vergi güzəşti
niyə ləğv edildi - obyektiv və
subyektiv səbəblər

yazısı səh.6-də

Gəncləri sosial şəbəkədə şantaj
edən kimlərdir - SOS!

yazısı səh.15-də

Dövlət qurumlarının
saxta portalları üzərindən
dələduzluqlar artır - nə etməli...

yazısı səh.13-də

DƏRİNLƏŞƏN SÜLH DANİŞIQLARI - İRƏVAN BU DƏFƏ ANTİSÜLH HAVADARLARINI İQNOR EDƏ BİLƏCƏKMİ...

Avropa İttifaqının bölgədə pozuculuq fəaliyyəti Ermənistanın siyasətinə təsir göstərə, vəziyyət gərginləşə bilər; ekspertlərdən bədbin proqnozlar

yazısı səh.9-də

Azərbaycan tranzit ölkə olmaq yolunda - perspektivlər

Maneələri aradan qaldırmaq mümkün olacaqmı; "Orta dəhlizin bir çox maraqlı tərəfləri müasir İKT həllərindən istifadə etsə də, bu istiqamətdə də unifikasiya və uzlaşdırmaya, sıx inteqrasiyaya ehtiyac var"

yazısı səh.5-də

Lavrov:

"Qərbi Rusiyanın
MDB ölkələri ilə
əlaqələrini
pozmağa çalışır"

yazısı səh.11-də

Əsəbəli Mustafayev:

"Məhkəmələrin
monitorinqinə
jurnalistlər, hüquq
müdafiəçiləri də
daxil edilməlidir"

yazısı səh.12-də

Hakan Fidan
Azərbaycana
gəlir

yazısı səh.2-də

Moldova prezidenti Qüdsi Osmanovu "Şərəf" ordeni ilə təltif etdi

Moldova Respublikasının Prezidenti Maya Sandu Moldovada diplomatik fəaliyyətini başa vuran Azərbaycanın Moldovadakı səfiri Qüdsi Osmanovu qəbul edib.

Musavat.com xəbər verir ki, Moldovanın ölkə başçısı görüşdə iki ölkə arasında əlaqələri yüksək qiymətləndirib, bir sıra sahələrdə əməkdaşlığın genişləndirilməsinin və ticarət həcmünün artırılmasının vacibliyini vurğulayıb. Həmçinin prezident sentyabrın 15-də "Azərbaycan Hava Yolları" QSC-nin Bakı ilə Kişineu arasında birbaşa reyslərinin açılmasını da alqışlayıb.

Maya Sandu Kişineu və Bakı arasında əlaqələrin möhkəmlənməsində göstədiyi səylərə görə Azərbaycanın səfirinə təşəkkürünü bildirib və Moldova Respublikasının "Şərəf" ordeni ilə təltif edib.

Hakan Fidan Azərbaycana gəlir

Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidan Azərbaycana gəlir.

APA xəbər verir ki, bu gün türkiyəli nazirin Bakıda bir sıra görüşləri planlaşdırılır.

Şarl Mişel: "Önemli olan görüş yeri deyil, nəticədir"

"Yer əhəmiyyət daşıyır, önəmli olan məzmunudur". Musavat.com xarici agentliklərə istinadən xəbər verir ki, bunu Avropa Şurasının rəhbəri Çarlz Mişel "AzadlıqRadiosu"na eksklüziv müsahibəsində deyib.

Şarl Mişel Bakı ilə İrəvan arasında sülh müqaviləsinin harada bağlana biləcəyi ilə bağlı suala bu cür cavab verib.

"Bir neçə gün əvvəl Azərbaycan və Ermənistanın birgə bəyanatı qismən bizim köməyimiz sayəsində mümkün oldu. Biz onları təşviq edirik və həmçinin Brüsseldə baş tuta biləcək görüşün təşkili üzərində işləyirik. Amma fikrimizcə, önəmli olan görüş yeri deyil, nəticədir, çünki Azərbaycanda, Ermənistanda yaşayan insanlar və bizim üçün sülh, təhlükəsizlik və firavanlıq hər şeydən önəmlidir", - deyərək Mişel bildirib.

□ Musavat.com

OPEC Azərbaycanda 2023-2024-cü illər üçün neft hasilatı üzrə proqnozunu yeniləyib

Neft ixrac Edən Ölkələr Təşkilatı (OPEC) Azərbaycanda 2023-cü il üçün ortalama gündəlik neft və digər maye karbohidrogenlərin hasilatı üzrə proqnozunu pisləşdirib, 2024-cü il üçün isə dəyişməyib.

Bu barədə "APA-Economics" OPEC-in aylıq hesabatına istinadən xəbər verir. 2023-cü ildə ölkədə ortalama gündəlik neft və digər maye karbohidrogenlərin hasilatının təqribən 700 min barel səviyyəsində olacağı proqnozlaşdırılır. Bu da illik müqayisədə 30 min barel azalma deməkdir və öncəki artım tempi üzrə proqnoz göstərildən təxminən 13 min barel çoxdur.

Qeyd olunur ki, proqnoz azalmaya doğru korrekte edilməsi oktyabr ayında əsas neft yataqlarında hasilatın

gözləniləndən aşağı olması ilə əlaqədardır.

Hesabata əsasən, 2024-cü il üçün Azərbaycanda maye karbohidrogenlərin gündəlik hasilatı stabil olaraq 0,7 mln. barel səviyyəsində qalacaq (proqnoz dəyişməyib).

Qeyd olunur ki, 2022-ci ildə sözügedən göstərici orta hesabla 700 min barel səviyyəsində olub, bu da illik müqayisədə 65 min barel azdır.

Viktor Orban

"Ukraynanın Aİ üzvü olmasına imkan verməyəcəm"

"26 üzv dövlətin liderlərinin hamısı istəsə belə, mən Avropa İttifaqının səhv etməsinə və Ukrayna ilə üzlük danışıqlarına başlamasına imkan verməyəcəm".

Musavat.com xarici agentliklərə istinadən xəbər verir ki, bu sözləri Macarıstanın baş naziri Viktor Orban "Mandiner" portalına müsahibəsində deyib.

"Avropa İttifaqı dəhşətli səhvə yol vermək üzrədir, bunun qarşısı alınmalıdır. 26 nəfər bunu etmək istəsə də, biz bunun əleyhinə olacağıq. Çünki Ukrayna üzvlük danışıqlarına başlamağa hazır vəziyyətdə deyil. Lakin müharibə, geostrateji səbəblərə görə, belə demək mümkündürsə, siyasi səbəblərə görə biz hələ də onunla danışıqlara başlamalıyıq", - deyərək Orban qeyd edib.

□ Musavat.com

Zurabişvili: "AB Gürcüstana yenə imtina cavabını versə..."

Gürcüstan prezidenti Salome Zurabişvili ölkəsinə AB üzvlüyünə namizəd statusunun verilməsindən mümkün imtinanı "Gürcüstanın məğlubiyyəti, Rusiyanın isə qəti qələbəsi" adlandıraraq qeyd edərək ki, bununla bağlı yaxın günlərdə qərar verilməlidir.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə o, "Radio Svoboda" radiosuna verdiyi eksklüziv müsahibəsində danışıb.

Zurabişvilinin fikrincə, imtina gürcülərdə "böyük" məyusluğa, Rusiya rəhbərliyində isə eyni məmnuniyyətə səbəb olacaq. "Rusiya Gürcüstanın boz zonada qalacağına inanacaq. Kreml üçün bu, Gürcüstanla "oynamaq olar" anlamına gələcək", - deyərək qeyd edib.

Xatırladaq ki, Aİ-nin genişlənməsi məsələləri təşkilatın dekabrın 14-15-də keçiriləcək sammitində müzakirə olunacaq. Sammitin nəticələrinə əsasən, Gürcüstan ötən il rədd edilmiş Aİ-yə namizəd statusu ala bilər. Həmçinin Ukrayna, Moldova və Bosniya və Herseqovinanın Avropa İttifaqına daxil olması ilə bağlı danışıqlara başlamasına icazə verilə bilər.

Rusiyanın Ukraynaya müdaxiləsindən sonra hazırkı Gürcüstan hakimiyyəti Qərblə yaxınlaşmağa doğru irəliləməkdə davam edir, eyni zamanda Moskva ilə dərin münasibətə girməməyə çalışır. 2023-cü ilin oktyabrında daha çox rusiyayönlü mövqe tutan hakim "Gürcü arzusu" partiyası prezident Zurabişviliyə qarşı impichment tətbiq etməyə cəhd etsə də, buna nail ola bilməyib. "AzadlıqRadiosu"na müsahibəsində dövlət başçısı iqtidar partiyasını "demokratiyanı və Gürcüstanın Avropa gələcəyini öldürməkdə" ittiham edib.

□ Musavat.com

Yadigar Sadıqlı Musavat Partiyasından istefa verdi

Musavat başqanının sabiq müavini, başqanlıq namizəd olmuş Yadigar Sadıqlı partiya üzvlüyündən istefa verib.

Musavat.com xəbər verir ki, Yadigar Sadıqlı bu barədə Facebookda paylaşım edib.

O, paylaşımında Musavat Partiyasının siyasi xəttini, Musavat başqanı Arif Hacı və İsa Qəmbəri tənqid edib, partiyanın nüfuzunu itirdiyini vurğulayıb.

"...Mən üzv olanda bir gün Musavatdan gedəcəyimə heç vaxt inanmazdım.

İndi getməkdən başqa yol olmadığını görürəm. Nə partiya rəhbərliyinin tutduğu mövqe, nə şəxsi münasibətlərin səviyyəsi mənim partiyada birgə mübarizə aparmağıma imkan verir.

Son qurultaydan keçən 4 il ərzində partiyada fəaliyyətim yox idi. Ondan əvvəlki 19 il ərzində isə bütün varlığım, bütün qabiliyyətimlə Musavatın faydasına çalışmışam. Qarşıma çıxan bütün yollarıclarında Musavatı seçmişəm, tələb olunan bütün məhdudiyyətləri tərdəddüdsüz qəbul etmişəm, bütün qurbanları tərdəddüdsüz vermişəm. Bunların heç birinə peşman deyiləm. Əksinə, qürur və məmnunluq duyuram və duyacam.

Mən Musavatdan istefa verirəm, amma müsavətçi kimi qalmaq üçün istefa verirəm. Yaranan vəziyyətin bir acı istehzası da budur", - deyərək bildirdi.

Əsirlikdə olan iki hərbcimiz vətənə qaytarıldı

“Dövlət bizi uzun müddət əsir qalmağa qoymazdı”

tən üçün yaşayanlardandıq. Vətən üçün can da verərik, can da alırıq”.

“Səhhətim yaxşıdır və sevinirəm ki, Azərbaycana geri qayıdıram, hər şey yaxşıdır”.

Bunu isə erməni əsirliyindən azad olunaraq Azərbaycana təhvil verilən Hüseyn Axundov deyib. O bildirib ki, Azərbaycana döndüyü üçün çox xoşbəxtir.

Qeyd edək ki, Ermənistan qaytarılan 32 nəfər (26 nəfər 2020-ci ilin dekabrında Hadrut istiqamətində keçirilmiş antiterror tədbirləri zamanı həbs edilmiş şəxslər, qalan 6 nəfər müxtəlif vaxtlarda sərhəddə saxlanılmış şəxslər) artıq cəzalarının böyük hissəsini çəkiblər.

■ **Məhəmməd TÜRKMƏN,**
Yeni Müsavat

etimad tədbiri kimi Azərbaycan tərəfindən erməni-əilli 32 şəxsin, Ermənistan tərəfindən isə 2 Azərbaycan hərbcisinin azad edilməsi barədə razılıq əldə edilib.

Musavat.com xəbər verir ki, dekabrın 13-də razılaşma əsasında hərbcilərin dəyişdirilməsi baş tutub.

Erməni əsirliyindən azad olunan Aqşin Bəbirov Azərbaycana təhvil verilən zaman jurnalistlərə deyib: “Bu dövlət bizi uzun müddət əsir qalmağa qoymazdı. Biz Və-

şı saxta ittihamlar irəli sürü-
lüb.

Dekabrın 7-də isə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası və Ermənistan Respublika-

sı Baş nazirinin Aparatı arasında aparılmış danışıqlar nəticəsində humanizm prinsipinə sadıqlıq ruhunda, xoş niyyət göstəricisi olaraq iki ölkə arasında qarşılıqlı

Ermənistanda əsirlikdə olan hərbcilərimiz Hüseyn Axundovla Aqşin Bəbirov azad edilib.

Hər iki əsgərimiz bu ilin aprel ayında Naxçıvan

Muxtar Respublikasının Şahbuz rayonunda əlverişsiz hava şəraiti səbəbindən itkin düşüb. Sonradan onlar Ermənistan tərəfindən əsir götürülüb və hərbcilərə qar-

“Kərimə dövləti” qurmaq istəyən qrupun məhkəməsi başladı - ilgincliklər

Zərərçəkənlər Misir Mərdanovla Mirşahin Ağayevdir

Azərbaycanda “Kərimə dövləti” qurmaq istəyən daha bir qrup şəxsin (13 nəfər) cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi başlayıb.

APA xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Novruz Kərimovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə anket məlumatları dəqiqləşdirilib. Hakim bildirib ki, təqsirləndirilən şəxslərdən ikisinin vəkili məhkəmədə iştirak etmədiyi üçün hazırlıq iclası dekabrın 27-də davam etdiriləcək.

İş üzrə zərərçəkmiş şəxs kimi sabiq təhsil naziri Misir Mərdanov və “Real TV”nin rəhbəri Mirşahin Ağayev tanınıb.

İttihamla görə, Yusif Mirzəyev, Elvin Cəfərov, Elgün Ağayev, Məhərrəmli Musayev, Hüseyn Hüseynzadə, Savalan Hüseynli, Etibar Məmmədov, Mir Vəlid Əliyev, İlham Şıxaliyev, Faiq Zeynalov, İlkin Bağirov, Vüqar Mədətov və Ruslan Əliyev təqsirli bilinir.

Təqsirləndirilən şəxslərə qarşı Cinayət Məcəlləsinin 278.2 (Hakimiyyəti zorla ələ keçirmə və ya onu zorla saxlama, dövlətin

konstitusiyaya quruluşunu zorla dəyişdirmə - Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya quruluşunun, o cümlədən onun dünyəvi xarakterinin zorla dəyişdirilməsinə və ya ərazi bütövlüyünün parçalanmasına, yaxud hakimiyyətin zorla ələ keçirilməsinə yönələn hərəkətlərin dini düşmənçilik, dini radikalizm və ya dini fanatizm zəminində törədilməsi) maddəsi ilə ittiham verilib.

Xatırladaq ki, bundan əvvəl “Kərimə dövləti” qurmaq istəyən daha bir qrupun istintaqı başa çataraq baxılması üçün Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə

göndərilib və məhkəmə prosesi başlayıb.

Qeyd edək ki, Daxili İşlər Nazirliyi, Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti və Baş Prokurorluğun mətbuat xidmətlərinin yaydığı birgə məlumatda bildirilib ki, İran xüsusi xidmət orqanları tərəfindən maddi maraq və dini təbliğat yolu ilə ələ alınmış bir qrup Azərbaycan vətəndaşının respublika ərazisində sabitliyin pozulması məqsədilə törədəcəkləri cinayət əməllərinin qarşısının alınması istiqamətində növbəti əməliyyat tədbirləri həyata keçirilib.

Müəyyən edilib ki, İran xüsusi xidmət orqanları ilə

əməkdaşlıq edən Ruffulla Axundzadə və oğlu Əlmürsəl Axundzadə ölkə ərazisində silahlı iğtişaşlar törətməklə Azərbaycanın Konstitusiyaya quruluşunun zorla dəyişdirilməsi yolu ilə “Kərimə dövləti”nin qurulması, ictimaiyyət arasında tanınan və vəzifəli şəxslərin həyatına sui-qəsdlərin təşkil edilməsi məqsədilə müqavimətçi dəstələr təşkil etmək barədə xüsusi fəaliyyət planı hazırlayıblar. Həmin planın bir hissəsi kimi Ruffulla Axundzadə “Whatsapp”, “Telegram” və digər anı mesajlaşma sistemlərində məxfi qruplar yaradıb.

Bundan başqa, R.Axundzadə və oğlu Ə.Axundzadə həyatlarına sui-qəsdlərin təşkil edilməsi üçün vəzifəli şəxslərin və ictimai xadimlərin siyahısını, onların anket məlumatları, yaşayış və iş yerlərinin ünvanlarını qrup üzvlərinə təqdim ediblər. Bu məqsədlə o, odlu silah əldə etmək və “Molotov kokteyli” hazırlamaqla bağlı qrup üzvlərinə tapşırıqlar verib. Əməliyyat zamanı “Qisas 313” adlı qrupun 7 nəfər üzvü - Elgün Ağayev, Ruslan Əliyev, Yusif Mirzəyev, Elvin Cəfərov, Savalan Hüseynli, Bilal Sücəddinli, Məhərrəmli Musayev, eləcə qrupun digər üzvləri saxlanılaraq istintaqa təqdim ediliblər. Ruffulla Axundzadə adları sadalanan şəxsləri təlimatlandıraraq onları təsir dairəsində saxlamaq məqsədilə davamlı virtual görüşlər keçirib. Bu yolla o, dəstə üzvlərində radikal meyillərin daha da güclənməsinə şərit yaradıb. Qrup üzvləri Ruffulla Axundzadənin göstərişi ilə respublika ərazisində “Kərimə dövləti”nin qurulması, müxtəlif pozuculuq, kütləvi iğtişaşlar, sui-qəsdlər və bu kimi qanunsuz fəaliyyətlə məşğul olacaqlarına, sosial şəbəkələrdə radikal dini paylaşımlara müsbət reaksiya göstərən

digər şəxsləri də üzv olduqları “müqavimətçi dəstə”yə əlavə edəcəklərinə və bu kimi çirkin əməllərinə müqəddəs Qurani-Kərimi də alət edərək ona and içiblər. Həmçinin onlar müxtəlif dövlət orqanlarının inzibati binalarının yaxınlığındakı küçələrdə radikal dini şüarlar yazaraq vətəndaşlar arasında çəşqinlik yaratmaq məqsədi ilə şəkillər çəkib sosial şəbəkələrdə paylaşılırlar.

R.Axundzadə həmçinin dəstə üzvlərini dini təhsil almaq adı ilə İrana aparmaqla hərbi təlimlərə və qanunsuz silahlı-ekstremist təşkilatlara cəlb etməyi planlaşdırıb. R.Axundzadə ölkə ərazisində xarici xüsusi xidmət orqanları ilə məxfi əməkdaşlığa cəlb edilən şəxslərin “ifşa” olunması istiqamətində keçirilən uğurlu əməliyyatlardan sonra anı mesajlaşma sistemlərində yaratdığı qrupların bağlanması, dəstə üzvlərinin isə bir müddət sosial şəbəkələrdə aktiv olmamaları barədə tapşırıqlar verib. Dəstə üzvləri eyni zamanda xaricdən onlara göndərilən pul vəsaitlərini Azərbaycanda dini radikalizmin təbliğinə və digər pozuculuq fəaliyyətlərinin maliyyələşməsinə sərf ediblər. Bu istiqamətdə əməliyyat-axtarış və istintaq tədbirləri davam etdirilir.

Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünün parçalanmasına yönələn atributları və ya simvolları nümayiş etdirmə, yayma, hazırlama, əldə etmə, daşıma və ya gəzdirməyə görə cinayət məsuliyyəti müəyyən edilir.

Bu, Milli Məclisin İnsan hüquqları komitəsində müzakirə olunan və parlamentin plenar iclasına tövsiyə edilən Cinayət Məcəlləsinə təklif edilən dəyişiklikdə əksini tapıb.

Cinayət Məcəlləsinə təklif edilən 281-1-ci maddəyə əsasən, Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünün parçalanmasına yönələn atributları və ya simvolları nümayiş etdirmə, yayma, hazırlama, əldə etmə, daşıma və ya gəzdirmə 5 ilədək müddətdən azadlığın məhdudlaşdırılması və ya eyni müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası ilə cəzalandırılacaq.

Nəzərdə tutulmuş əməllər qabaqcadan elbir olan bir qrup şəxs və ya mütəşəkkil

Separatizmə daha bir cəza - ərazi bütövlüyümüzə qarşı simvollarla görə cinayət məsuliyyəti

əməllər başa düşülür. Yəni gələcəkdə hər hansı bir beynəlxalq təşkilat buna görə Azərbaycana heç bir irad tutma bilməz.

Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin üzvü Bəhruz Məhərrəmov bütün bunların yaranan realıqlar fonunda baş verdiyini bildirdi: "Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən qanunvericilik təşəbbüsü qaydasında Milli Məclisə daxil olmuş Cinayət və İnzibati Xətalər məəcəllələri, "İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında" Qanun və

edilsin və dövlətin konstitusiyaya quruluşunun əsasları və təhlükəsizliyi əleyhinə olan cinayət kimi təsnif edilsin. Bu məqsədlə məəcəlləyə təklif edilən yeni 281-1-ci maddəyə əsasən, həmin əməllərin törədilməsinə görə beş ilədək müddətə azadlığın məhdudlaşdırılması və ya eyni müddətə azadlıqdan məhrum etmədən on iki ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etməyə qədər sanksiya nəzərdə tutur.

Nəzərə almalıyıq ki, təklif edilən məzmun yalnız hüquqi məsələ deyil və çox ciddi mənəvi-siyasi əhəmiyyətə malikdir. Əgər biz Azər-

nin Hakenkreuz (svastika və ya qamalı xaç) simvolu bu gün bir çox Avropa dövlətlərində qadağandır. Erməni faşizminin isə daha təhlükəli və amansız olduğunu nəzərə alsaq, təbii ki, bu qanun layihəsi heç bir "azadlıq" fonunda etiraz doğurma bilməz. Aydındır ki, 3 il öncəyə qədər, ərazilərimizin işğalda olduğu, cəmi 8 ay öncəyə qədər sərhəd bütövlüyümüzün təmin olunmadığı, hətta 3 ay öncəyə qədər hələ də separatizmin hökm sürdüyü bir situasiyada, təbii ki, belə bir qanunvericilik layihəsini müzakirə etmək nəzəri sadələşmədir.

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə xüsusi rədiarabitə şəbəkəsi genişləndirilir

Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Rəbitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti tərəfindən Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarının ərazilərində xüsusi rədiarabitə şəbəkəsinin genişləndirilməsi işləri davam etdirilir.

"APA-Economics"-in Xüsusi Rəbitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidmətinə istinadən xəbərinə görə, cari ilin ötən dövrü ərzində Xüsusi Rəbitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti tərəfindən Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarının ərazisində xüsusi rədiarabitə şəbəkəsinin genişləndirilməsi məqsədilə müvəqqəti istifadəyə verilmiş 11 baza stansiyasının tam əsaslı təmiri və qurulması işləri başa çatdırılıb.

Digər sahələrdə işlər paralel olaraq və mərhələli şəkildə davam etdirilir.

Bəhruz Məhərrəmov: "Artıq realıq köklü formada lehimizə dəyişib"
Əli Orucov: "281-1 maddəsində nəzərdə tutulan cəza bir qədər də sərtləşdirilməlidir"

dəstə tərəfindən törədildikdə 5 ildən 8 ilədək müddətdə azadlıqdan məhrum etmə, həmin əməllər xarici təşkilatların və onların nümayəndələrinin tapşırığı ilə törədildikdə 7 ildən 12 ilədək müddətdə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılacaq.

Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün tam təmin edilməsindən, Qarabağdakı separatçı rejimin məhvindən sonra qanunvericiliyə qeyd edilən cəzanın əlavə edilməsi günün tələbidir. Qarşıdakı müddətdə - birgəyaşayış dövründə hansısa separat meyilli simvolların nümayişinə cəhd edə biləcək ermənilər və ya digərləri indidən bunun cinayət olduğunu anlamalıdır. Dünyanın hər yerində bu cür yasaqlar var və burada söhbət hansısa özünü ifadə yasağı iddiasından gedə bilməz, məhz ərazi bütövlüyünə qarşı simvollar üzərindən təxribat kimi

"Silahlı Qüvvələrin Daxili xidmət nizamnaməsi"nə dəyişiklik edilməsi barədə layihə Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünün parçalanmasına yönələn atributları və ya simvolları nümayiş etdirmə, yayma, hazırlama, əldə etmə, saxlama, daşıma və ya gəzdirməyə, habelə Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin şəxsi heyətinin, hərbi silah, sursat və ya hərbi texnikasının müharibə vaxtı və ya döyüş şəraitində yayılmasına görə məsuliyyət və vəzifələr müəyyən edir. Sırf ünvanladığınız suala fokuslansaq, təklif edilir ki, ərazi bütövlüyünün parçalanmasına yönələn atributları və ya simvolları nümayiş etdirmə, yayma, hazırlama, əldə etmə, saxlama, daşıma və ya gəzdirmə hüquqa zidd əməl kimi Cinayət Məcəlləsinə daxil

baycan dövlətinin müstəqilliyini, suverenliyini və ərazi bütövlüyünü qorumağı ali konstitusional niyyət olaraq bəyan ediriksə, ana qanunumuzun 11-ci maddəsi ilə imperativ formada Azərbaycan Respublikasının ərazisində cənab İlham Əliyevin vahid, toxunulmaz və bölünməz olduğunu müəyyənləşdiririksə, heç şübhəsiz ki, bu istiqamətdə təminatçı tədbirlərin dairəsinin genişlənməsi, sərtləşdirilməsi çox vacibdir. Digər tərəfdən, bu layihə ilə cənab İlham Əliyev göstərir ki, biz bundan sonra nəinki işğal və təcavüzə, ümumiyyətlə, ərazi bütövlüyümüzün əleyhinə yönəli istənilən ideya və informasiyaya belə həm qanunvericilik, həm də praktik səviyyədə kifayət qədər sərt və adekvat reaksiya veriləcək. Bildiyiniz kimi, dünyada kifayət qədər analoji yanaşmalar mövcuddur. Məsələn, nasist Almaniyası-

oldu. Bu gün isə artıq realıq köklü formada lehimizə dəyişib, Azərbaycan özünün ən qüdrətli dövrünə qədəm qoyub. Bu mənada, Cinayət Məcəlləsinə təklif olunan 281-1-ci maddə əsasında cənab İlham Əliyevin Müzəffər Ali Baş Komandanlığı altında qazanılan Zəfərimizdən, yaratdığımız yeni realıqdan qaynaqlanan hüquqi aktıdır".

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucov bunu günün tələbi sayır:

"Azərbaycan çoxmillətli və çoxkonfessiyalı dövlətdir. Ölkədə onlarla etnik qrup və dini azlıqlar qarşılıqlı hörmət və etibarlılıq əsasında yaşayır. Azərbaycan həmişə dini və etnik tolerantlığa nümunə olaraq göstərilib. Lakin təəsüflər olsun ki, xarici qüvvələrin təsiri altına tez düşmə halları və Azərbaycana qarşı fəaliyyət göstərmə təhlükəsi qalmaqdadır. Zaman-zaman

etnik separatizmdən istifadə olunmağa çalışılsa da, bu çirkin planlar fiaskoya uğrayıb. Buna baxmayaraq, Azərbaycan uzun illər erməni etnik separatizmdən əziyyət çəkib. Torpaqlarının 20 faizi işğal olunmuşdu, bir milyon qaçqını vardı. Qarabağ problemi həll olunub, ermənilər kütləvi şəkildə könüllü oranı tərk etsələr də, bu, separatizm təhlükəsindən bir dəfəlik xilas anlamı vermir.

Tarixən xarici böyük güclərin alətinə çevrilən ermənilərdən Azərbaycan əleyhinə istifadə cəhdləri qalır. Və oxşar təhlükə İran və Rusiya hakim orqanlarının məsələsinin üzərində də var. Odu ki, Azərbaycan məcburdur ki, dövlətin əsaslarını sarsıda biləcək separatizm və bölücülüynün qarşısını alsın. Doğrudur, Cinayət Məcəlləsində dövlət hakimiyyətinə qarşı yönələn hərəkət və əməllərlə bağlı cəzalar nəzərdə tutulur. Lakin təbliğat vasitələri və simvollar və digər atributların istifadəsi barədə cəzalar nəzərdə tutulmayıb. Dünyanın hüquq sistemində və beynəlxalq praktikada separatizmi,

etnik üstünlüyü təbliğ edən təbliğat, simvollar və atributların qadağan edilməsi və belə hərəkətlər barədə hüquqi məsuliyyətdən geniş istifadə olunur. Odu ki, Milli Məclisə təklif olunan Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünün parçalanmasına yönəlik simvolları və atributları nümayiş etdirmə, yayma, hazırlama, əldə etmə və daşıma, gəzdirməyə görə hüquqi məsuliyyətin müəyyən edilməsi və cəzaların tətbiqi günün tələbidir. Ümumiyyətlə, düşünürəm ki, dövlət hakimiyyəti əleyhinə yönələn cinayətlərə yeni əlavə edilən 281-1 maddəsində nəzərdə tutulan cəza bir qədər də sərtləşdirilməlidir. Çünki zərərli təbliğat fiziki əməldən daha təhlükəli və zərərli. Kütlənin şüurunun alt qatında mənfi təsirlərini uzun müddət saxlayır. Azərbaycan dövləti nə qədər tolerant və multikultural dövlət və cəmiyyətimiz bu dəyərlərlə tarixən yaşasa da, preventiv və təhlükəsizlik tədbirləri də diqqətə alınmalıdır".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Məsəvat"

Azərbaycanın tranzit ölkə kimi əhəmiyyətinin və ölkənin bu sahədən gəlirlərinin artırılması son illərdə gündəmdə olan başlıca məsələlərdən biridir. 2015-ci ildən başlayaraq infrastrukturun iki mühüm istiqamətdə - Şərq-Qərb və Şimal-Cənub istiqamətlərində yükdaşımanın artımına hazırlanmasına milyardlarla dollar vəsait sərf olunub: yeni dəniz limanının tikintisində tutmuş, sərhəd gömrük məntəqələrinin, demir və avtomobil yollarının təkmilləşdirilməsinə qədər çoxsaylı layihələr dövlət tərəfindən maliyyələşdirilib.

Lakin 2022-ci ilədək tranzit daşımalarından gəlirlərin ciddi artımı baş verməyib. Rusiyanın Ukraynaya hücumundan sonra hər iki istiqamətdə yükdaşımanın artımı müşahidə olunur. Eyni zamanda hər iki nəqliyyat marşrutuna diqqət kəskin artıb. Rəsmi statistikadan aydın olur ki, 2022-ci ildə Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat dəhlizinin (TRACECA) Azərbaycan hissəsində yük daşımalarından Azərbaycanın gəlirləri 2021-ci ilə müqayisədə 36,1 faiz - 734 milyon 912,5 min manatadək (432,3 milyon dollar) artıb. Hesabat dövründə Azərbaycanın bu nəqliyyat dəhlizi ilə tranzit yük daşımalarından gəlirləri 59,3 faiz artaraq 312 milyon 402,9 min manat (184 milyon dollar) olub. Sənişin daşımalarından gəlirlər 27,9 faiz artaraq 43 milyon 435,8 min manat (25,5 milyon dollar) təşkil edib.

Ötən il Rusiyadan yan keçməyə çalışan böyük daşımaçılıq şirkətləri Azərbaycan üzərindən Orta dəhlizlə daşımaları test etməyə başladılar. Tezliklə məlum oldu ki, çoxsaylı maneələr bu marşrutun yükötürmə imkanlarını ciddi şəkildə məhdudlaşdırır. Nəticədə 2022-ci ildə Orta dəhlizlə konteyner daşımasının həcmi 2021-ci ilə müqayisədə 33 faiz artsa da, 2023-cü ilin səkkiz ayı ərzində 2022-ci ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 37 faiz azalıb.

Azərbaycanın rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat naziri Rəşad Nəbiyevin dediyinə görə, Bakı son iki ildə Avropadan olan həmkarlarına Orta dəhlizin əhəmiyyətini təşviq etməyə çalışır: "Amma təəssüf ki, onlar bu dəhlizə kifayət qədər önəm verməyiblər. Avropalı tərəfdaşlar şərq-qərb arasında yüklərin ənənəvi nəqliyyat xətləri ilə daşınmasının kifayət etdiyi qənaətindədirlər. Amma hazırkı reallıqlar, xüsusilə də geosiyasi proseslər onu göstərir ki, bu, kifayət deyil. Ənənəvi yollarla şərq-qərb arasında və əks istiqamətdə

Azərbaycan tranzit ölkə olmaq yolunda - perspektivlər

Maneələri aradan qaldırmaq mümkün olacaqmı; "Orta dəhlizin bir çox maraqlı tərəfləri müasir İKT həllərindən istifadə etsə də, bu istiqamətdə də unifikasiya və uzlaşdırmaya, sıx integrasiyaya ehtiyac var"

yüklərin çatdırılması 53 günə başa gəlir. Biz isə region ölkələri ilə əməkdaşlıq çərçivəsində son bir ildə Orta dəhlizlə yük çatdırılmalarını 22 günə qədər endirə bilmişik. Təbii faktlar ənənəvi yollarla daşımaların bu qədər qısa müddətə çatdırılmasına imkan vermir".

Nazir bildirib ki, dəhlizə üzv ölkələrlə birlikdə Yol Xəritəsi hazırlanıb: "Bu, çox mükəmməl bir sənəddir və burda digər tərəflərin məsuliyyətləri də müəyyən edilir. Biz birlikdə işləyərək xəritənin icrasına başladırıq və bir sıra məsələləri sinxronlaşdırırıq. Eyni vaxtda bir sıra əməliyyatları və fəaliyyətləri həyata keçiririk".

Hələlik üzv ölkələrin Orta dəhlizlə daşımaları sürətli artırmaq planları real nəticələr verməyib. Bugünlərdə açıqlanan hesabatda Dünya Bankı ekspertləri Orta dəhlizin problemlərini sıralayıblar: Dəhlizin koordinasiyanın və vahid idarəçiliyin olmaması; Xəzər və Qara dənizlərdəki limanların, o cümlədən Xəzər dənizində dəniz nəqliyyatının aşağı istismar səmərəliliyi; Tamamlanmış demir yolu infrastrukturunun olmaması; Müxtəlif ölkələrin demir yolu nəqliyyatı operatorlarının qarşılıqlı əlaqədə olduğu sərhəd keçid məntəqələrində gecikmələr; Tərəflərin istifadə etdiyi müasir informasiya texnologiyaları həllərinin vahidliyinin və integrasiyanın olmaması.

İqtisadi islahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin rəhbəri Vüsal Qasımlının dediyinə görə, Orta dəhlizlə bağlı vacib məsələlərdən biri həm Xəzər, həm də Qara dənizdə limanların, eləcə də Xəzərdə gəmiçilik xidmətlərinin gücləndirilməsidir: "Bəzi limanların demir yolları ilə ilk/son mil əlaqəsinin gücləndirilməsi məqsəduyğun olardı. Bəzən isə iqlim şəraitinə görə ilin müəyyən dövrlərində liman-dəmir yolu əlaqəsinin yaradılması mümkün olmur ki, bütün bunlar da yüklərin limanlarda qalma müddətlərini artırır və izafi xərclər yaradır. Bütün bunlarla yanaşı, Xəzərdə istismar edilən gəmilərin sayının artırılması və hərəkət sürətinin yüksəldilməsi, o cümlədən daha cəlbedici daşıma tariflərinin tətbiqi vacib hesab olunur. Eyni zamanda dənizin səviyyəsinin aşağı düşməsi limanın dərinləşdirilməsi və yaxud daha az suçəkmə qabiliyyətinə malik yeni nəsil gəmilərin qəbulu kimi mühəndis həllərini də aktuallaşdırır. Bura həmçinin naviqasiya və liman gəmilərinin hərəkətinin müasir idarəetmə sistemləri, yedək gəmiləri və s. daxil ola bilər".

Mərkəz rəhbəri qeyd edir ki, Orta dəhlizlə bağlı təkmilləşdirici addımların bir istiqamətinin də demir yol infrastrukturunu əhatə etməsi zəruridir: "Nəzəri olaraq, demir yolları uzun məsafələri və dəhlizdən keçən yüklərin növlərini nəzərə alaraq Orta dəhlizdə müqayisəli üstünlüyə malikdir. Bununla be-

lə, demir yol əməliyyatları üzrə avadanlıqların müasirləşdirilməsi, multimodal daşımalar üçün əlaqələrin gücləndirilməsi, bu sahədə çalışan kadrların davamlı olaraq mövcud tələblərə uyğunlaşdırılması, çevik və səmərəli əməliyyat təcrübəsinin formalaşdırılması ləngimələrin aradan qaldırılmasına və xərclərin azalmasına kömək edə bilər.

Orta dəhliz boyunca xidmət təminatçıları və tənzimləyici qurumlar arasında məlumat axınının sürətləndirilməsi, çevik əlaqələndirmənin formalaşdırılması zəruridir. Bu, müxtəlif ölkələrin demir yol operatorlarının birləşdiyi sərhəd-keçid məntəqələrində ləngimələri aradan qaldırır, Orta dəhlizin cəlbediciliyini daha da artırır. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi bu sahədə yeni platforma yaradıb.

Orta dəhlizin bir çox maraqlı tərəfləri müasir İKT həllərindən istifadə etsə də, bu istiqamətdə də unifikasiya və uzlaşdırmaya, sıx integrasiyaya ehtiyac var. Bunun olmaması sənədlərin təkrarlanması, standartlaşdırılmış, unifikasiya edilmiş məlumat tələblərinin zəifliyi, eyni ölkədəki xidmət təminatçıları və dəhliz ölkələri arasında interfeys nöqtələrində səmərəsiz proseslər ilə nəticələne bilər.

Orta dəhliz növbəti 10 il ərzində, iştirakçı ölkələrdən əsasən müəyyən edilmiş və razılaşdırılmış (2022-ci ilin noyabr ayında imzalanmış

Yol Xəritəsi) böyük investisiyalar tələb edəcək. Burada isə yalnız qısa müddətdə çevik koordinasiya, logistika və rəqəmsallaşma yolu ilə səmərəliliyin artırılmasına nail olmaq mümkündür. Ən başlıcası, dəhliz üzərində institutional birləşmə, çevik koordinasiyanın olması zəruridir. Azərbaycan, Türkiyə, Gürcüstan və Qazaxıstan artıq bu istiqamətdə işləyirlər".

V.Qasımlının fikrincə, qeyd edilənlərin həyata keçirilməsi ilə Orta dəhliz 2021-ci ilə nisbətən 2030-cu ilə qədər daşınan yükləri üç dəfə artırır, eyni zamanda daşıma müddətlərini iki dəfə azalda bilər:

"İnvestisiyaların və siyasi müdaxilələrin diqqətlə, ciddi şəkildə uzlaşdırılması ilə Orta dəhliz müəyyən dərəcədə transkontinental ticarət üçün iqtisadi və geosiyasi dayanıqlılıq təmin edə biləcək. Dəhliz etibarlı marşrut kimi Mərkəzi Asiya və Cənubi Qafqazın ticarət və inkişaf potensialının açılmasına töhfə verərək, limanlara çıxış yolu ilə bu regionların Çinə, Avropaya və dünyaya integrasiyasına imkan yaradacaq".

Azərbaycanın iştirakçısı olduğu Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizi ilə yükdaşımaların artırılması daha sürətlə reallaşır. Belə ki, 2022-ci ildə bu dəhlizlə yükdaşımalarda 90 faizlik artım qeydə alınıb. Az iştirakçının olduğu bu dəhlizlə bağlı vəziyyət daha aydındır: Rusiya Hindistan və Asiya ilə ticarət əlaqələrini sürətlə genişləndirir. Bu isə yüklərin Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizinin daha az vaxt və maliyyə tələb edən Qərb qoluna - Azərbaycan üzərindən keçən yola daha çox yönəlməsinə gətirib çıxarır. Yolumun mühüm tərkib hissəsi olan Rəşt-Astara demir yol xəttinin tikintisi ilə bağlı İranla Rusiya arasında işlərin 70 faizdən çoxu razılaşdırılıb. Hər iki tərəf yolun 2028-ci ildən tam istismarına başlanmasına çalışır. Bu isə Azərbaycanın indiyədək dəhliz üzrə infraqurumla sərf etdiyi investisiyaların özünü doğrultmaq imkanının daha böyük olduğu deməkdir.

Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyev noyabr ayında

"Azərbaycan Respublikasının ərazisindən keçən beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin tranzit potensialının artırılmasına və tranzit yükdaşımalarının təşviqinə dair 2024/2026-cı illər üçün Fəaliyyət Planı" adlı sənəd imzalayıb. Planda müvafiq qurumların qarşısında 24 istiqamət üzrə konkret vəzifələr qoyulub.

Sənəddə qeyd olunur ki, Azərbaycan ərazisindən keçən tranzit dəhlizlərin rəqəbatqabiliyyətinin və səmərəliliyinin artırılması, həmin dəhlizlərə əlavə tranzit yük axınlarını cəlb etmək üçün mövcud nəqliyyat xidmətləri və infrastrukturunun yaxşılaşdırılması ilə yanaşı, yeni infrastrukturun yaradılmasına, eləcə də tranzit daşımalar zamanı sərhəd-keçid prosedurlarının müddətinin minimuma endirilməsi və buraxılış qabiliyyətinin artırılmasına zərurət var. Bu zərurətə uyğun olaraq Fəaliyyət Planında dövlət qurumlarının yaxın 3 ildə görəcəyi işlərin bölgüsü aparılıb.

Fəaliyyət Planının hədəf göstəriciləri mövcud infrastrukturun təkmilləşdirilməsi, tranzit əməliyyatları zamanı inzibati prosedurların optimallaşdırılması, aidyyəti dövlət orqanları (qurumları) arasında koordinasiyanın yaxşılaşdırılması və vahid platforma üzərindən təbii, tranzit daşımalar zamanı sərhədkeçmə müddətinin minimuma endirilməsi, eləcə də sahə üzrə normativ hüquqi bazanın təkmilləşdirilməsi yolu ilə Azərbaycan ərazisindən daşınan tranzit yükdaşımalarının həcmi 2024/2026-cı illər ərzində 2022-ci ilə nisbətən 27 faiz artırılaq 10.7 milyon tondan 13.6 milyon tona çatdırılmasıdır.

Bu hədəfə nail olunması yalnız Azərbaycandan deyil, tərəfdaş ölkələrdən, xüsusilə də Orta dəhlizin açar ölkələrindən biri olan Qazaxıstandan da asılıdır. Astananın öz ərazisində infrastrukturunu planlaşdırılan yükötürmə həcməsinə uyğunlaşdırması sürəti Orta dəhlizə inamın artım sürətinə təsir edən başlıca faktorlardan biridir.

□ **Dünya SAKİT, "Yeni Müsavat"**

Vergi Məcəlləsinə edilən son dəyişikliklə yanvarın 1-dən etibarən 3-dən az işçisi olan, eləcə də təkbaşına fəaliyyət göstərən mikrosahibkarlar üçün güzəştli vergi dərəcəsi (5%) ləğv edilərək 20%-ə qaldırılır. Ekspertlər bunu kiçik ticarətə ciddi zərbə kimi dəyərləndirir. İqtisadçı Rövşən Ağayev sözügedən dəyişikliyi mənfi qiymətləndirib: "Müqayisə üçün deyim ki, azərbaycanlı həmkarlarından daha çox vergi toplayan Gürcüstan vergi orqanı illik dövriyyəsi 165 min ABŞ dolları (270 min manata yaxın) olan xırda sahibkarlıq subyektlərinin gəlirlərini 1% dərəcə ilə vergiyə cəlb edir", - R. Ağayev bildirib.

Hökumət təmsilçiləri isə deyir ki, bu güzəştlərdən bir çox sahibkarlar sui-istifadə edib və onun ləğvi bu səbəbdən baş verib. Reallıqlar - obyektiv və subyektiv səbəblər nədən ibarətdir? Daha təkmil və sui-istifadəyə yol açmayacaq güzəştlər tətbiq etmək mümkün deyilmi?

Qeyd edək ki, ötən ilin məlumatına görə, Azərbaycanda sahibkarların təqribən 99,6 faizini kiçik və orta sahibkarlıq (KOB) təşkil edib. Eyni zamanda onların 93,3 faizini mikrosahibkarlıq subyektləri təşkil edib.

Ümumiyyətlə isə pandemiyanın ölkədə orta və kiçik sahibkarlığa ciddi zərbə vurduğu məlumdur. Bu dövrdə kiçik sahibkarların borcları ilə bağlı daha çox narazılıqları yaranmışdı. Sahibkarlar bildirdilər ki, banklarla ciddi problemləri var, kredit borclarını ödəyə bilmirlər, hər hansı dəstək almırlar. Qeyd edilirdi ki, kiçik sahibkarlara güzəştli kreditlər şamil edilmir.

Sabiq maliyyə naziri, iqtisadçı alim Fikrət Yusifov mövzu ilə bağlı Yeni MİSAVAT-a dedi ki, kiçik sahibkarlığa 75% vergi güzəştləri koronavirus pandemiyası səbəbindən hökumətin sahibkarlığa göstərdiyi dəstək zərfinə daxil olan əsas

güzəştlərdən biri idi: "Bu güzəştin tətbiqinə 2022-ci il yanvar ayının 1-dən etibarən başlanmışdı. Əslində hökumətin bu addımı pandemiya səbəbindən fəaliyyətində problemlər yaranmış sahibkarlara dəstək vermək, onların ayaqda qala bilməsi üçün atılmışdı. Hesab edirəm ki,

də hallarına yol verilməsin.

Sahibkarlara tətbiq edilən 75% vergi güzəştinin qüvvədə olduğu iki ilin təcrübəsi göstərdi ki, bu güzəştin qüvvədə olduğu dövrdə vəziyyətdən sui-istifadə halları da az olmayıb.

Odur ki, vergi güzəştlərinin reallaşdırılması mexaniz-

yanlıq bir addım nəinki onun biznesdən məhrum olması ilə nəticələnər, o hətta həbs oluna bilər. Bu mənada Qanunun sərtliliyi avtomatik məsuliyyəti artırır".

İqtisadçı-ekspert Natiq Cəfərli də mövzu ilə bağlı "Yeni MİSAVAT-a" fikirlərini açıqladı: "Əslində bu həddən artıq

Dünyanın hər yerində belədir. Ona görə bu dəyişikliyin məntiqini anlamaq çətindir. Kiçik sahibkarlığa qarşı belə bir qərarın verilməsi ciddi bir büdcə daxilolmalarına səbəb olmayacaq. Amma vətəndaşlar, kiçik sahibkarlar üçün əlavə problemlər yaradır. Burada da yaqin əsas məqsəd "kim

nun məntiqini anlamıram. Nə dövlət büdcəsinə xeyri olacaq, nə iş yerlərinin yaradılması ilə bağlı irəliləyiş olacaq, nə də mikrosahibkarlara əlavə yük gətirir. Bu da narazılıqlara səbəb olur. Dövlətin əsas qayəsi on minlərlə insanın pul qazanmasını təşviq etməkdir. Əsas məsələ odur ki, dövlət

Kiçik sahibkarlığa vergi güzəşti niyə ləğv edildi - obyektiv və subyektiv səbəblər

Fikrət Yusifov: "Güzəştlərin tətbiqi mexanizmi elə dəqiq işlənməlidir ki, onlardan sui-istifadə hallarına yol verilməsin"

Natiq Cəfərli: "Əslində bu, həddən artıq zərərli bir qərardır, çünki..."

koronavirus pandemiyasının başa çatması ilə bu güzəştin ləğvi də məntiqlidir. Lakin bu deyilənlərlə yanaşı, bu gün ölkədə sahibkarların 90%-dən çoxunu təşkil edən mikrosahibkarlığın dövlətin bu sıradan olan güzəştlərinə ehtiyacı böyükdür. Belə bir addım atılarsa, bu, yaxın bir neçə ildə ölkədə mikrobiznesin inkişafına yetərli dəstək olardı. Lakin bu güzəştlərin tətbiqi mexanizmi elə dəqiq işlənməlidir ki, onlardan sui-istifa-

mi elə mükəmməl işlənməlidir ki, onlardan sui-istifadə hallarına yol verilməsin və ünvanlıq maksimum təmin edilsin. Ən azından belə güzəştlərdən yanlış istifadə etmək həvəsən düşənlər üçün sərt maliyyə sanksiyaları nəzərdə tutmaq lazımdır. İnkişaf etmiş ölkələrdə bu sahədə qanunların sərtliliyi səbəbindən sahibkarlar risklərə getməkdən çəkinirlər. Sahibkar başa düşür ki, vergidən yayınmaq istiqamətində atdığı hər hansı

zərərli bir qərardır. Vergi Məcəlləsinə edilmiş bu dəyişikliklərdən büdcəyə ciddi daxilolmalar olmayacaq. Ən yaxşı halda söhbət 30-40 milyon manata yaxın vəsaitdən gedə bilər, bu da çox cüzi bir məbləğdir. Amma burada minlərlə insan çalışır. Dövlətin əsas siyasəti nədir, iş yerlərinin açılması, insanların özünü dolandırma bilməsi. Mikrosahibkarlıq elə bir sahədir ki, dövlətin ora daha yumşaq yanaşmasına ehtiyac var.

güzəştdə qalmaq istəyirsə, əlavə iki işçi götürsün" məntiqi daşıyır. Ölkədə iş yerlərinin açılması ilə bağlı problemlər var. Yəqin ki, iqtisadiyyat Nazirliyi də bu yolla, heç olmasa formal da olsa, işçi sayının artırılmasını rəsmiləşdirilmiş şəkildə istəyir ki, sonradan yeni iş yerləri yarandı tezisini səsləndirə bilsinlər. Yəni bu, sırf formal nöqtəyi-nəzərdən baş verəcəksə, normal iş yerlərinin yaranmasına heç bir təsir yoxdur. Ona görə də mən bu-

dən asılı olmayan, özü pul qazana bilən sahibkarlar ordusu yaransın. Bu qərar kiçik sahibkarların fəaliyyətinə müəyyən məhdudiyyətlər qoyub".

Ekspert sui-istifadə halları ilə bağlı deyilənlərə belə fikir bildirib: "Sui-istifadə edib, nə ediblər? Vergidən yayınblarmı, xeyr. 5 faiz vergini də veriblər. Əgər vergini 5 faizlə verib, özünə çox pul qalıbsa, bunun nəyi pisdir ki. Dövlətin də siyasəti odur ki, insanlar pul qazansın. Sahibkarın əlində daha çox pul qalırsa, öz istehsalını, xidmətini genişləndirməyə sərf edir. Özünə avtomobil, mənzil alır, məişət əşyaları alır, bu da iqtisadiyyata da xeyirdir də. Bizim hökumət bu barədə çox dar düşünür. Əksinə, nə qədər vergi ödəyəndən sonra daha çox vəsait qalırsa, onu da iqtisadiyyata yatırır. Bu, yanlış yanaşmadır, sui-istifadə halları yoxdur".

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni MİSAVAT"

"Şahdəniz"dən indiyədək 146 mlrd. kubmetrdən artıq qaz ixrac olunub

"Azəri-Çıraq-Günəşli" (AÇG) və "Şahdəniz" yataqları istismara verildikdən 01 dekabr 2023-cü il tarixinədək burada 421,9 mlrd. kubmetr qaz hasil edilib.

Energetika Nazirliyindən "APA-Economics"ə verilən məlumata görə, hesabat dövründə AŞG-dən 215,2 milyard kubmetr, "Şahdəniz"dən isə 206,7 mlrd. kubmetr qaz hasil edilib.

"Bu dövrdə "Şahdəniz" yatağından hasil edilən qazın 146,4 mlrd. kubmetri ixraca nəql edilib", - məlumatda qeyd olunur.

Məlumatla görə, 2023-cü ilin yanvar-noyabr ayları üzrə operativ məlumatlara əsasən, 11 ay ərzində Azərbaycanda 44 mlrd. kubmetr təbii qaz hasil edilib. Qazın 11,7 mlrd. kubmetri AÇG-dən, 24 mlrd. kubmetri "Şahdəniz"dən, 0,6

mlrd. kubmetri "Abşeron"dan, 7,7 milyard kubmetri isə SOCAR üzrə hasil olunub. Ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 3,6 faiz, yeni 1,5 mlrd. kub-

metr artımla qaz hasil edilib.

"Hesabat dövründə xaricə qaz satışı 22,05 mlrd. kubmetr təşkil edib ki, bu da ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə

9% çoxdur. Cari ilin yanvar-noyabr aylarında Avropaya 10,85 mlrd. kubmetr, Türkiyəyə 8,7 mlrd. kubmetr, Gürcüstana isə 2,5 mlrd. kubmetr qaz satılıb.

Azərbaycan neft emalını 5%-dən çox artırıb

Bu ilin yanvar-noyabr aylarında Azərbaycanda 6 mln. tona yaxın neft emal edilib, bu da illik müqayisədə 5,3% çoxdur.

Bu barədə "APA-Economics" Energetika Nazirliyinə istinadən xəbər verir.

Qeyd edək ki, ötən ilin yanvar-noyabr aylarında Azərbaycanda 5,7 mln. ton neft emal edilib.

Xatırladaq ki, Azərbaycanda neft təməli 1953-cü ildə qoyulmuş Heydər Əliyev adına Bakı Neft Emalı Zavodunda emal edilir. Zavod respublikanın neft məhsullarına olan tələbatını tam ödəyir. Hazırda NEZ-də yenidənqurma və modernləşdirmə işləri aparılır.

Qeyd edək ki, bu müddətdə kubmetr qaz nəql olunub", - məlumatda bildirilir.

Mərkəzi Seçki Komissiyasının 7 fevral növbədənənar prezident seçkisinə dair təsdiqlədiyi Təqvim Planına əsasən dekabrın 9-dan prezidentliyə namizədlərin irəli sürülməsi üçün nəzərdə tutulan tarix başlayıb. Beləliklə, seçki prosesinə ölkədə rəsmən start verilib.

MSK təşkilatı işlərini sürətlə həyata keçirir, hakim Yeni Azərbaycan Partiyası da prosese başlayıb. Yeni Azərbaycan Partiyasının 2024-cü il fevralın 7-də keçiriləcək növbədənənar prezident seçkilərində namizədi İlham Əliyev olacaq. Bu barədə **YAP sədrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov** məlumat verib.

O bildirib ki, YAP İdarə Heyəti növbədənənar prezident seçkiləri ilə əlaqədar Tədbirlər Planını yekunlaşdırmaq üzrədir. Tahir Budaqov qeyd edib ki, yaxın günlərdə YAP İdarə Heyətinin iclası olacaq, vaxtı açıqlanacaq. Onun sözlərinə görə, prezidentliyə namizəd YAP İdarə Heyətinin iclasında irəli sürüləcək. Çünki sonuncu qurultayda İdarə Heyətinə belə bir səlahiyyət verilib.

YAP sədrinin müavini diqqətə çatdırıb ki, artıq prezidentliyə namizəd bəllidir: "Uzun illərdir hamı deyirdi ki, kim Qarabağı azad edəcək, o bizim əbədi prezidentimiz olacaq. Düşünürəm ki, İlham Əliyev 20 ildə həyata keçirdiyi siyasətlə, Azərbaycan xalqına xidmətlə və işğal olunmuş əraziləri azad etməklə bu vəzifəni, bu titulu daşımağı qazanıb. Hər bir vətənpərvər azərbaycanlı bu fikirdədir. İdarə Heyətinin iclasında da hər kəs öz fikrini bildirecək. YAP-ın fikri bu barədə qətidir".

Beləliklə, iqtidarın namizədi, tədbirlər planı artıq bəllidir. YAP-dan başqa heç bir partiya bugünədək seçkidə namizədinin kim olacağını elan etməyib. Nəinki namizədlərini irəli sürməyiblər, hətta seçkidə iştirak edib-etməmək barədə qərara gələ bilmədikləri müşahidə olunur. Muxalifət bugünədək ancaq fikirləşməklə məşğuldur. Ənənəvi muxalifət - Müsavat, AXCP, KXCP, AMİP kimi tanınmış partiyalar nə seçkidə iştirakla bağlı bir fikir bildirir, nə də hansısa partiya lideri namizəd olacağını deyir. Görünən budur ki, ənənəvi muxalifət seçkidə iştirak haqda düşünmür. Çəkindikləri nədir? Seçkidə iştirak üçün resursları yoxdurmu? Xüsusən özünü "əsas muxalifət", "xeyli elektoratu olan" adlandıran partiyalar və partiya sədrləri niyə prezidentliyə namizəd olmaq istəmirlər?

Siyasi şərhçi Abutalıb Səmədov "Yeni Müsavat" a bildirdi ki, hakimiyyətin namizədinin favorit olduğu seçkilərdə iştirak etmək çox çətinidir. Bugünkü şə-

Ənənəvi muxalifətin seçkidə namizədi olmayacaq? - rəylər

Abutalıb Səmədov: "Adama deyərlər ki, sənə meydan verilir, çıx danış, tərəfdarlarının sayını artır, bundan sonrakı seçkilərə hazırlaş"

Çingiz Qənizadə: "İlham Əliyev kimi xalq sevgisini qazanmış namizədin qarşısında ağır məğlubiyyət qaçılmazdır"

raitdə Prezident İlham Əliyevə rəqib olacaq siyasi qüvvə yoxdur: "Seçkilərə qatılanlar daha çox partiyalarını, özlərini təbliğ etmək məqsədilə, tanınmaq, populyarlaşmaq istəyi ilə qatıla birlər. Bunun üçün də qabiliyyət, savad, səviyyə lazımdır. Özündə bu gücü, bu səviyyəni hiss eləyənlər yəqin ki, seçkiyə qatılacaqlar. Hesab edirəm ki, azı 4-5 şəxs seçkidə iştirak etmək qərarına gəlib. Hələ ki bu qərarlarını elan etməsələr belə, seçkidə namizəd olmaq fikrindədirlər. Xaricə bağlı muxalifətə gəlincə, söhbət əsasən AXCP və Müsavatdan gedir, onlar da seçkidə iştirak etməkdən qorxurlar. Ona görə də seçkidə namizədlə iştirak etməmək üçün müxtəlif bəhanələr gətirirlər, növbədənənar seçki qərarının qəfil olduğunu deyirlər və bunu bəhanə edirlər. Bunlar dərk eləmirlər ki, növbədənənar seçkilər dünyanın hər yerində keçirilir və bu, tamamilə adi haldır. Bir baxsınlar Yaponiyada, Britaniyada və başqa dövlətlərdə nə cürdür. Əksər seçkilər növbədənənar olur. Hakimiyyətdə olan qüvvə özü üçün ən əlverişli məqamı seçib seçki təyin edir".

Siyasi şərhçi qeyd etdi ki, muxalifətin işi hər gün seçkiyə hazır olmaqdır. Əgər muxalifət hər gün seçkiyə hazırlaşsaydı, seçkiyə hazırlıqlı olardı: "İndi də əslində vaxt problemi yoxdur. Səviyyə problemi var. Sən xalqın qarşısına çıxıb nələrsə deyə, inandıra bilərsənmi, insanlar sənə arxanla gələrlərmi? Bu sualı muxalifət özünə verir və başa düşürlər ki, xalq onların arxasınca gəlməz. Üstəlik, İlham Əliyev 200 illik tarixin ən böyük qələbəsinə qazanıb. Belə bir vəziyyətdə kim onunla rəqabət apara bilər? Təbii ki, heç kim. Bu səbəbdən seçkidə iştirak etməmək üçün müxtəlif bəhanələr uydururlar. Adama deyərlər ki, sənə meydan verilir, çıx danış, tərəfdarlarının sayını artır, bundan sonrakı seçkilərə hazırlaş. Bu seçkidə İlham Əliyev kimi nüfuzlu namizədin qarşısında heç kimin şansı yoxdur. Ancaq gələcək seçkilərə hazırlaşmaq olar. Söhbət həm də parlament seçkilərindən gedir. Mənə belə gəlir ki, AXCP, Müsavat və digər bu qəbildən olan partiyalar seçkiyə qatılmağa meyllidir. Bir tərəfdən qorxurlar, o biri tərəfdən istəyirlər. Onu da dərk edirlər ki, onların bəhanələrini xalq qəbul etməyəcək və seçkiyə qatılmasalar, bir az da nüfuzdan düşəcəklər. Vəziyyət belədir. Yəqin yaxın bir həftədə namizədlər irəli sürülməyə başlayar və biz maraqlı bir seçki kampaniyasını müşahidə edərik".

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənizadə isə bildirdi ki, növbədənənar seçkinin keçirilməsinin qəfil qərar olduğunu bəhanə edib seçkiyə indidən kölgə salmaq gücsüzlüyünü etiraf etməkdir: "Muxalifət İlham Əliyev kimi güclü rəqibin qarşısında çox zəif olduğunu bilir. Onların namizəd irəli sürmək məsələsində tərəddüdləri həm bununla bağlıdır, həm də resurslarının yetmə-

məsi ilə əlaqədardır. Növbədənənar prezident seçkisinin keçirilməsi zərurətdən, ölkənin ictimai-siyasi həyatında baş verən hadisələrdən irəli gəlib. Ümumiyyətlə, növbədənənar seçkilərin keçirilməsi dünyada qəbul olunmuş siyasi təcrübədir. Bu, bir faktıdır ki, müstəqil Azərbaycanın tarixində ilk olaraq seçki bütün ölkə ərazisində keçiriləcək. 2024-cü il fevralın 7-də keçiriləcək növbədənənar prezident seçkisindən sonra ölkəmizdə yeni dövlətçilik erası başlayacaq. 1993-cü ildən bu vaxta qədər keçirilən seçkilər məlum səbəbə - torpaqlarımızın 20 faizinin işğal altında olması və bir milyona yaxın soydaşımızın doğma yurdlarından didərgin salınaraq məcburi köçkün vəziyyətində yaşamasına görə prezident, parlament və bələdiyyə seçkilərində iştirak edə bilmirdi. Hətta bu fakt bir sıra beynəlxalq təşkilatların ölkəmizdə keçirilən seçkilər zamanı apardığı müşahidələrin yekununa əsasən hazırladıqları rəy və bəyanatlarda da öz əksini tapırdı.

2020-ci ildə 44 günlük Vətən müharibəsi və 2023-cü ilin sentyabrında bir günlük antiterror tədbirləri nəticəsində ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin bərpası həm regionda, həm də ölkəmizdə yeni reallıqlar yaratdı. Odur ki, müstəqil Azərbaycanın tarixində ilk dəfə olaraq seçkilər bütün ölkə ərazisində keçiriləcək. Növbədənənar seçkilər ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin təsbitidir. Bu seçki Zəfər seçkisidir. Artıq

Aİ komissarı: "Gürcüstana namizəd statusu verilməlidir"

"Gürcüstan uzun yol qət edib. Gürcüstan və hökumətinə namizəd statusu verilməlidir". APA-nın Tiflis müxbiri xəbər verir ki, bunu Avropa İttifaqının (Aİ) genişlənmə danışıqları üzrə komissarı Oliver Varhelyi deyib.

"Bu, strateji qərardır və liderlər tərəfindən qəbul edilməlidir. Düşünürəm ki, bizim təkliflərimiz aydındır", - Aİ komissarı əlavə edib.

O, yekun qərarın Aİ Şurası tərəfindən qəbul ediləcəyini bildirib, Gürcüstan xalqını və hökumətini bu istiqamətdə işləməyə davam etməyə çağırıb.

Qeyd edək ki, 15-16 dekabr tarixlərində Aİ Şurası tərəfindən Gürcüstana namizəd statusunun verilməsi gözlənilir.

dünya birliyi Azərbaycanı qalib ölkə kimi qəbul edir. Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev 2003-cü ildə keçirilən andiçmə mərasimində xalqa verdiyi sözə tam əməl etdi. Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa etdi. Bu gün Azərbaycan Bayrağı işğaldan azad edilmiş Xankəndidə, Şuşada, Xocalıda, Laçında, Kəlbəcərdə, Cəbrayıl, Zəngilanda, Füzulidə və digər rayonlarda əzəmətlə dalğalanır. İşğaldan azad olunmuş ərazilərə köçürülən əhali də artıq seçici siyahısına daxil edilib. Onlar növbədənənar seçkilərdə doğma yurdlarında səs verəcəklər. Zəfəri Azərbaycana qazandıran Prezident İlham Əliyevin nüfuzu xalq arasında o qədər yüksəkdir ki, heç bir siyasətçi, partiya sədri onunla rəqabətə girməyə təbii ki, risk eləmir. Çünki İlham Əliyev kimi xalq sevgisini qazanmış namizədin qarşısında ağır məğlubiyyət qaçılmazdır.

Təsəvvür edə bilmərəm ki, kimsə İlham Əliyevin qarşısında prezidentliyə namizədliyini irəli sürsün. Hətta bir sıra muxalifət partiyalarının funksionerləri elə indidən İlham Əliyevin namizədliyini dəstəkləyəcəklərini bəyan ediblər. Onlar da bunu dövlət başçımızın torpaqlarımızı işğaldan azad etməsi və Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpa olunması ilə əlaqələndirirlər.

Növbədənənar seçki Prezident, müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin özünə

inamının, xalqın siyasi dəstəyinə əminliyinin ən bariz göstəricisidir. "Qarabağ Azərbaycanıdır!" şüarını dilindən düşürməyən xalqımız, uzun illər min bir zəhmət hesabına bu şüarı yarıdan və həyata keçirən ölkə rəhbərinin yeni seçkilərdə, əlbəttə ki, yanında olacaq, xarici və daxili siyasətini, o cümlədən Qarabağda və ölkənin digər bölgələrində quruculuq işlərini fəal şəkildə dəstəkləyəcək".

Bununla belə, Çingiz Qənizadə qeyd etdi ki, seçki mübarizə meydanıdır. Kim xalqa, özünə, elektorata inanır, buyursun, konsepsiyasını ortaya qoysun və prezidentlik uğurunda mübarizəsini davam etdirsin: "İndiyədək Azərbaycanda keçirilən bütün seçkilərdə həmişə namizədlərə bərabər səviyyədə şərait yaradılıb. Ötən seçkilərdə də şahid olmuşuq ki, hər bir namizəd özü üçün seçki qərarı yaradıb, onlara qanunla ayrılmış yerdə seçiciləri ilə görüşüb, heç bir problem olmadan təbliğat-təşviqat kampaniyasını aparıb, seçki zamanı da hər hansı bir insident yaranmayıb. Bunu yerli və xarici müşahidəçilərin rəyləri də təsdiqləyir. 7 fevral növbədənənar prezident seçkisində də bunun şahidi olacağıq. Seçkidə iştirak etmək üçün dövlət qeydiyyatına alınmış bütün siyasi partiyalara imkan yaradılıb. Bu yanaşma ölkədə ədalətli rəqabət mühitinin təmin edildiyinin bariz nümunəsidir".

□ **Əlibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"**

Tut ağacının şirəsi

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

Yaxud möhtəşəm iqlim tədbirimiz üçün mübarekbazlıq

Bəşəriyyətin bütün tarixi boyunca yaratdığı ən komik idarələrdən biri BMT-dirse, onun da planetdə iqlimi yaxşılaşdırmaq üçün guya tədbir düzəltməyi başqa anekdotdur. Qısa adı ingiliscə abbreviatura ilə COP olan bu çöp-tədbirin builki ödənişində qabaqkı Misirdə idi, gələn ilini isə Bakıya saldırmışdıq. Açıq, "BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransı Azərbaycan 2024-cü ildə keçiriləcək" xəbərini oxuyanda gələn il bizi gözləyən yol tıxaclarından daha çox cümlənin əcaibliyinə heyrləndim. Gələn bir daha oxuyaq: iqlim dəyişikliyi üzrə çərçivə konvensiyasının tərəflər konfransı. Bu nə dildir, bu nə axmaq cümlədir, bunu kim fikirləşib? Dildə belə zibil cümlə varsa, ekologiyani necə zibildən qoruyacağıq?

Əslində iqlim dəyişməsi son yüz ildə ciddi sürətdə davam edir və bunu BMT ilə önəlmək cəhdi selin qabağına armud cecəyindən bənd qurmaq kimi mənasız hərəkətdir. Buzlaqlar, Arktika və Antarktida sürətlə əriyir. Təzəlikcə Ucar rayonu boyda aysberq Antarktidadan qopub okeana üzmüşdü. Çaylar quruyur, meşələr yanır, dünyamızı zibilə bürümüşük. İnsan xərçəng hüceyrəsi kimi Yer planetində metastaz verib, onun axırına çıxmaq üzrədir. Şükür eləyin ki, biz heyvanların, ağacların, başqa canlıların dilini anlamırıq, yüz faiz onlar bizim haqqımızda səhərdən axşama, bütün sutka boyu və bütün yer üzündə söyüşlə, qarğışla danışirlar. Elementar misal: hansı canlı növü öz növünü öldürmək üçün bu cür təkmil silahlar hazırlayır, hələ onların satış-sərgilərinə düzəldir? Canavar bizik, adımızı yazıq heyvana yapışdırmışdıq.

Küçəmizdə hündür tut ağacı vardı. Uşaqlar şirin tutun arıyca budaqlarında dolaşırdılar. Prinsipcə, yol kənarında olduğu üçün konkret "yiyəsi filankəsdir" demək olmazdı. Yayda bir gün uşaq qaçaraq gəldi: "Qonşu tutu kəsir!". Pis qonşu da başqa cür bədbəxtlikdir, bu temada atalarımız yaxşı deyiblər ki, qonşun pisdir, köç qurtar. Yəni, bu, əlacsız xəstəlikdir. Gəlib görürəm bu ağıldan qıvrıq cavan tutu mişarlayır. Soruşuram niyə belə edirsən, cavabı: "Mən burda maşın saxlayıram, tut üstünə tökülür, maşın şirə olur". Mən tutun heç olmazsa bir budağını bu qatilin əlindən xilas etməyə nail oldum və ona "Bu tut qədr sənə ölkəyə xeyrin yoxdur" dedim.

Ağacları maşın şirə olmasın deyər kəsən adamlar üçün planetin gələcəyini düşünmək, onlara global istiləşmə temasında konfrans eləmək çox böyük zorakılıq olardı. Yazıqdırlar.

6 dekabrda Gürcüstanda maraqlı hadisə olub: Ali Məhkəmə 30 illik qoz ağacı haqda işə baxacaq. Axalsixi vilayətində qonşular arasında belə bir qoz ağacı varmış. Qonşulardan biri ağacı kəsmək istəyir. Səbəb belədir: "ağac qarajıma təhlükə yaradır, qoz yetişəndə qarajın damına tökülüb tappılı salır". Hələlik iki məhkəmə instansiyası qozu qorumaq haqda qərar verib, görək Ali Məhkəmə bu qərarlara nə qoz qoyacaq.

Bu ilin sentyabrında İngiltərədə də çirkin əhvalat olmuşdu, "Robin Qudun ağacı" adlanan, yaşı bir neçə yüz il ötən çinar ağacını vandal yeniyetmə mişarlamışdı. Hadisə xəbər lentlərində manşet olmuşdu.

Qarabağda, Xocavənd tərəflərdə yaşı 1000 ilə çatan (2000, 900 il kimi müxtəlif rəqəmlər də səslənir, dəqiqini kim bilir? Bioloq alimlərimiz varmı?) çinar ağacı var. Nə yaxşı o çinar qorunub saxlanılır. Bəs başqa ərəzilərində neçə belə ağac tanıyırsınız? Təbiətimizdə yaşı yüz illəri ötən neçə ağac, qaya, şələlə və sairə təbiət abidələri var?

BMT iqlim konfransına gələcək qonaqları yerləşdirmək üçün hansısa parkda, küçədə ağacları kəsib yerində otel tikmələr təəccüblənmərim.

Azərbaycana münasibətdə bəzi Qərbi ölkələrinin və təsisatlarının qərəzli münasibəti illər keçsə də, dəyişmir. Bu sırada bəzi Avropa ölkələri ilə yanaşı Avropa Şurası, Avropa Parlamenti, "Sərhədsiz Reportyorlar" kimi qurumlar da var.

2024-cü ildə daha bir təşkilatın - GUAM-in sədrliyi Azərbaycana keçəcək. Xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Belçika Krallığına işgüzar səfəri çərçivəsində Demokratiya və İqtisadi İnkişaf Namine Təşkilatın (GUAM) xarici işlər nazirlərinin qeyri-rəsmi görüşündə iştirak və çıxış edərkən dünyada, o cümlədən GUAM regionunda mövcud təhlükəsizlik problemləri fonunda, təşkilatın dayanıqlı sülh quruculuğu və inkişaf istiqamətində mühüm platforma rolunu oynaya biləcəyini qeyd edib. Bu istiqamətdə, ortaq öhdəliklərə, habelə beynəlxalq hüquq normalarına hörmətin vacibliyi vurğulanıb. 2024-cü ildən etibarən Azərbaycanın GUAM-a sədrlik edəcəyini diqqətə çatdıran nazir Ceyhun Bayramov ölkəmizin sədrliyi dövründə təşkilat çərçivəsində siyasi, təhlükəsizlik, iqtisadi, ticarət, nəqliyyat, bağlantılar, humanitar, turizm və s. digər sahələr üzrə üzv dövlətlər arasında əməkdaşlığın təşviqi istiqamətində səylərini əsirgəməyəcəyini qeyd edib. Xüsusilə region ölkələrinin nəqliyyat və bağlantılar sahəsində potensialından istifadə edilməsinin, bu istiqamətdə GUAM Nəqliyyat Dəhlizi layihəsinin irəlilədilərək Şərq-Qərb nəqliyyat dəhlizinin əhəmiyyətli hissəsinə çevrilməsinin vacibliyi vurğulanıb.

Növbəti ildə Azərbaycanın BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasına Tərəf Dövlətlərin 29-cu Konfransına (COP29) ev sahibliyi edəcəyi, bu istiqamətdə COP29 çərçivəsində GUAM-ın tədbirinin də təşkil edilməsinin nəzərdə tutulduğunu bildirilib. Postmünaqişə dövründə Cənubi Qafqaz regionunda sülh və inkişaf üçün tarixi firsətin yarandığını qeyd edən nazir Ceyhun Bayramov Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərəzilərində tam suverenliyini bərpa etməsinin sülh prosesi gedisatında vacib inkişaflardan biri olduğunu qeyd edib. Görüş zamanı həmçinin 2024-cü il üçün GUAM-ın sədrliyinin Azərbaycana keçməsi, GUAM-ın 2024-cü il üzrə büdcəsi və digər məsələlər üzrə qərarlar təsdiq olunub. Hazırkı mərhələdə, dünyada və regionda gedən proseslərin fonunda GUAM-ın da əhəmiyyəti təbii olaraq artıb. Bu təşkilatın imkanları, görə biləcəyi işlər nədən ibarət ola bilər?

Bakının GUAM-a sədrliyi - Rusiyanın işğalına məruz qalan üç dövlətin olduğu platforma...

2024-cü il üçün təşkilata sədrliyin Azərbaycana keçməsi, büdcəsi və digər məsələlər üzrə qərarlar təsdiq olunub; ekspert: "GUAM-da sədrlik uğurlu ola bilər, çünki..."

lər? Azərbaycan sədrliyi dövründə hansı təşəbbüslərlə çıxış etməlidir? Çünki üzv ölkələrdən üçü Rusiya ilə düşməndir, onun işğalına məruz qalıb. Faktiki olaraq, Moldovanın Dnestryanı ərəzilər, Gürcüstanın Abxaziya və Cənubi Osetiya problemləri var, Ukraynanın isə Rusiya ilə iki ilə yaxındır ki, müharibəsi davam edir. Burada yalnız Azərbaycan GUAM dövlətlərindən Rusiya ilə normal əlaqələrə malikdir. Bu prizmadan yanaşanda təşkilatın fəaliyyəti hansı imkanlar vəd edir?

Bu mövzuda "Yeni Müsavat"a danışan Siyasi və Hüquqi Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Xəyal Bəşirov qeyd etdi ki, həmin üzv ölkələr GUAM-da təmsilçilik səbəbindən Rusiya ilə problem yaşamayıblar: "Onların Rusiya ilə kəskinləşən əlaqələri başqa siyasi faktorlarla bağlıdır. Azərbaycana gəldikdə, biz başqa platformalarda, nüfuzlu təşkilatlarda təmsil olunuruq. Təkcə BMT-Azərbaycan əlaqələrinə nəzər yetirsək, bunu görə bilərik. Eləcə də Qoşulmama Hərəkatındaydıq və 2019-cu ildən təşkilata sədrlik edirik, orada Qadınlar Şurası yaradılmasına nail olmuşuq. Həmçinin Türk Dövlətləri Təşkilatında Azərbaycan var, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatında yer alırıq. Yeni bu prizmadan baxanda GUAM-da sədrlik uğurlu ola bilər". **Ekspertin**

sözlərinə görə, o təşkilatda yalnız Azərbaycanın Rusiya ilə münasibətlərinin normal olması əlavə dividendlər qazandırır: "Belə ki, Bakı həmin dövlətlərin Rusiya ilə problemlərinin həllində vasitəçi ola bilər. Hər şey prosesə baxış tərzindən asılıdır. Azərbaycan bütün ölkələrlə normal münasibət qurmağın tərəfdarıdır, eləcə də Ermənistanla normal mallaşma prosesi üçün danışıqlar aparır".

Qeyd edək ki, Gürcüstan, Ukrayna, Azərbaycan və Moldovanın üzv olduğu regional təşkilat 1997-ci il oktyabrın 10-da yaradılıb. 1999-2005-ci illərdə Özbəkistan da təşkilatın üzvü olub. GUAM iştirakçılara Avropa İttifaqı və NATO ilə yaxınlaşmaq üçün qarşılıqlı əməkdaşlıqdan istifadə etməyə kömək etmək üçün yaradılmışdır.

□ Emil SALAMOĞLU, "Yeni Müsavat"

MDB missiyası prezident seçkilərini müşahidə edəcək

MDB Azərbaycan və Rusiyada keçiriləcək prezident seçkilərinə, həmçinin Belarusda keçiriləcək parlament və yerli parlament seçkilərinə öz müşahidəçilərini göndərməyi planlaşdırır.

APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bunu MDB-nin baş katibi Sergey Lebedev bildirib.

Onun sözlərinə görə, bu günə qədər müşahidəçi missiyasının göndərilməsi üçün yazılı dəvət yalnız Bakıdan alınıb.

Qeyd edək ki, 2024-cü il fevralın 7-də Azərbaycanda növbədənəkar prezident seçkiləri keçiriləcək. Rusiyada isə prezident seçkiləri martın 17-nə təyin olunub. Şimal qonşumuzun seçiciləri martın 15-dən başlayaraq üç gün ərzində səs verə biləcəklər.

Azərbaycanla Ermənistan arasında, nəhayət, sülh sazişinin yaxın vaxtlarda imzalanacağına ümidlər artıb. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası və Ermənistan Respublikası Baş nazirinin Aparatının münasibətlərin normallaşdırılmasını, hər iki tərəfdən saxlanılan şəxslərin azad edilməsi barədə razılaşmanı, sülhə yönəlik prosesin aparılmasını özündə ehtiva edən birgə açıqlamasından sonra yeni bir pozitiv vəziyyət yaranıb.

Azərbaycan birmənalı olaraq bu prosesdə səmimi şəkildə mövqeyini ortaya qoyub. Ermənistanda da, deyəsən, vəziyyəti anlayır, sülhün alternativini olmadığının dərk edir və buna hazırlaşır. "Ermənistan Azərbaycanla sülh müqaviləsi ilə bağlı dərin danışıqlar prosesindədir, bu gün saziş və ondan irəli gələn addımların ardıcılığı bizim gündəliyimizdir". Bunu Ermənistan parlamentinin regional və Avrasiya inteqrasiyası üzrə daimi komissiyasının sədri, hakim "Vətəndaş sazişi" partiyasının üzvü Vaqarşak Akopyan deyib. "Hesab edirəm ki, biz sülh müqaviləsinin və sülhün bərqərar olmasının danılmaz reallığa çevrilməsi üçün bütün mümkün platformalardan istifadə etməliyik", - deyə o bildirib. "Bu yaxınlarda Azərbaycan və Ermənistanın qarşılıqlı olaraq saxlanılanların mübadiləsinə dair birgə açıqlaması və Ermənistanın COP29 forumuna dair razılaşması İrəvanın regionda sülhə nail olmaq əzminin növbəti təzahürü idi". Bunu isə Brüsseldə "Şərq Tərəfdaşlığı" ölkələri nazirlərinin görüşündə çıxış edən Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan deyib. O qeyd edib ki, Ermənistanın ərazi bütövlüyü, sərhədlərin qarşılıqlı tanınması, həmçinin regional kommunikasiyaların açılması prinsipləri əsasında regionda sabit və uzunmüddətli sülhü təmin etmək üçün siyasi iradəsi var. Eyni zamanda 13 dekabrda heç bir vasitəçinin iştirakı olmadan iki ölkənin sərhədində əsirlərin dəyişdirilməsi prosesinin həyata keçirilməsi münasibətlərin 0-dan başlanması istiqamətində ciddi addımdır. Amma bir sıra hallarda rəsmi İrəvan ayrı-ayrı paytaxtlardan verilən təlimatlar əsasında hərəkət edir ki, bu da prosesin uzanmasına səbəb olur. Ermənistan, nəhayət, bu dəfə qeyd edilən siyasi iradəni praktik icraya yönəldə biləcəkmi? Regionda sülhün olmamasında maraqlı olan Ermənistanın tətikçiləri - Fransa, erməni lobbisi, ABŞ Konqresindəki erməniyanlı güclər, Rusiya dairələri İrəvanı növbəti dəfə sülhdən imtinaya sövq edə bilərlərmi?

Hərbi ekspert, ehtiyatda olan polkovnik Üzeyir Cəfərov "Yeni Müsavat"a bildirir

Dərinləşən sülh danışıqları - İrəvan bu dəfə antisülh havadarlarını ignor edə biləcəkmi...

Avropa İttifaqının bölgədə pozuculuq fəaliyyəti Ermənistanın siyasətinə təsir göstərə, vəziyyət gərginləşə bilər; ekspertlərdən bədbin proqnozlar

di ki, Ermənistan artıq başa çatmaqda olan 2023-cü ildə özünəməxsus şəkildə yola verdi: "Az qala hər gün, bəzən hər həftə sülh müqaviləsi, sərhədlərin müəyyənləşdirilməsi ilə bağlı bəyanatlar verməklə Ermənistan rəsmiləri bir daha sübut etdilər ki, onlar vaxt uzatmaqla həm ölkə daxilində, həm də kənardan gələn təzyiqləri bir qədər yumşaltmaq üçün söz oyununu bundan da sonra davam etdirməkdə maraqlı görünür. Yəqin ki, 2024-cü ildə də ermənilər çalışacaqlar ki, öz havadarlarından müəyyən hərbi və siyasi dəstək əldə etmək üçün manevrlər etsinlər. Siyasi iradə olmadığına və bəzi maraqlı qüvvələrin müdaxiləsinə görə məsələ uzanır. Düşünürəm ki, bu istiqamətdə yaxın aylarda da hər hansı ciddi irəliləyiş gözlənilmir".

Ü.Cəfərov qeyd etdi ki, sülh müqaviləsinin təxmini hansı platformada imzalanacağı da belli deyil: "Ona görə də proses uzanacaq. Ara-sıra görüşlər, müzakirələr olacaq, amma real nəticənin olması real görünür. Bu arada, ermənilərin 31 kənd söhbətini də dövrüyyəyə buraxması onu deməyə əsas verir ki, Azərbaycan-Ermənistan arasında gələn aylarda müəyyən gərginliklər yaşanacaq. Söz ritorikası, ola bilsin güc ritorikasına da keçsin. Bir sözle, regionda dayanıqlı sülhün yaxın vaxtlarda olması ehtimalı çox zəifdir".

Polkovnik istisna etmir ki, Azərbaycanın hələ də azad olunmayan kəndləri ilə bağlı sərt addımlar atıl-

sin: "Azərbaycanın 8 kəndi tez bir zamanda qaytarılmasa, düşünürəm ki, ordumuz mütləq hərəkət etməli olacaq. Elə Avropa İttifaqının missiya üzvlərinin daha 73 nəfər artırılması da ona hesablanıb ki, tərəflər arasında gələn il məhz o 8 yaşayış məntəqəsi üzərindən gərginlik yaşanaçaq və onlar da bundan öz məqsədləri üçün istifadə edəçək. Avropalıların özləri üçün regionda daha əlverişli bir məşğuliyyət və komfortlu bir iş yeri tapdıqlarını nəzərə almaq lazımdır. İki ölkə arasında münasibətlərin tam qaydaya düşməsi isə bu cənaqlara heç cürə sərf etmir. Onlar öz yüksək məvacibli iş yerlərini və ciddi maliyyə qazanclarını itirməmək üçün çalışırlar ki, proses uzansın".

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı bu barədə qəzetimizə açıqlamasında vurğuladı ki, son üç ildə sülh müqaviləsi ilə bağlı xeyli təşəbbüslər olub, təkliflər verilib, amma nəticə əldə olunmayıb: "Həmçinin sülh perspektivləri ətrafında dramatik hadisələr hamımızın gözümlərinin qarşısında baş verib. Ümumi şəkildə yanaşsaq, Ermənistan əsasən nəticənin əldə olunmasına yox, manipulyasiyalara üstünlük verib. Bu müddət ərzində Azərbaycan nəticələrə, o cümlədən Xankəndi fəthinə güc yolu ilə nail olub. İndi də vəziyyət müsbət mənada o qədər də dəyişməyib. Ermənistan manipulyasiyadan real hərəkətə, sözdən konkret işə keçmək istəmir. Ona görə də bu amili nəzərə almalıyıq".

A.Nağı xatırlatdı ki, İrəvan sülh deyir, digər tərəfdə isə sürətlə silahlanır, mülki müşahidəçiləri hərbləşdirir: "Ermənistan bir tərəfdən sülhdən danışır, digər tərəfdən Zəngəzur dəhlizinə əngəl törətməkdə davam edir, Azərbaycana qarşı Başkəndə bağlı ərazi iddiaları irəli sürür. Xarici amillərlə bağlı da nikbinliyə əsas yoxdur. Qərblə Rusiya arasında sərt qarşıdurma davam edir. Rusiya hətta açıq hədələrdən də çəkinmir, Qərbin təşəbbüsü ilə əldə olunacaq sülhlə razılaşmayacağını açıq deyir. Biz Ermənistanı sülhə məcbur edə bilərik, amma ya Rusiya, ya da Qərb həmin sülhü pozmaq üçün əlinədən gələni edəcək. Biz regionun lider dövlətiyik, amma xarici dövlətlər, birinci növbədə Rusiya təxribat imkanları ilə təhlükə mənbəyi olaraq qalır. Bir həqiqəti qəbul etməliyik ki, regionda bu və ya digər dərəcədə davamlı sülhün əldə olunması Rusiya ilə Qərb arasında əldə olunacaq konsensusa bağlıdır. Bu isə yaxın perspektivdə görünür. Ona görə də sülh istəklərimizin üzərində qalmaqla müharibəyə də hazır olmalıyıq".

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin sektor müdiri, politoloq Tural İsmayilov isə bu qənaətdədir ki, Ermənistan sülh müqaviləsinin imzalanması üçün əlavə şərtlər irəli sürsə də, ümumi proses hər hansı formada təsir etmək imkanına malik olmayacaq: "Hər birimiz hazırda tarixi anların yaşandığı dövrün şahidliyik. İlk dəfədir ki, iki münasibətli ölkə -

Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh müqaviləsinin imzalanması üçün perspektivlər yaranıb. Sülh tərəfdarı olan Azərbaycan regionda hər zaman əmin-amanlığın hökm sürməsi üçün səy göstərib. Yaşanan təxribatlara baxmayaraq, Azərbaycanın qalib ölkə kimi dikte etdiyi şərtlər sülh müqaviləsinin imzalanması prosesini daha da sürətləndirir. Hazırda sülh müqaviləsinin imzalanması Ermənistan hər zaman olduğu kimi indi də müqavilənin imzalanması prosesinə mane olan, yaxud vaxtı uzadan fəaliyyətini davam etdirir. İrəvan sülh müqaviləsinin imzalanması üçün əlavə şərtlər irəli sürsə də, ümumi prosesə hər hansı formada təsir etmək imkanına malik olmayacaq. Ermənistan münasibətlərin normallaşması istiqamətində davam etdirilən proseslərə mane olan addımlardan çəkinərsə, sülh müqaviləsinin tezliklə imzalanması realdır".

Ekspert bu qənaətdədir ki, Rusiya hazırda İrəvanı sülhdən yayındırmaq istəməz: "Əksinə, Rusiya istəyir ki, sülhlə bağlı iki ölkə arasında irəliləyiş Qərbin vasitəçiliyi olmadan baş versin. Bunun üçün də ən məqbul variant Moskvanın vasitəçiliyidir. Lakin burada Ermənistanla təsir etmək imkanları kifayət qədər məhduddur. Ona görə də iki ölkənin vasitəçi olmadan dialoqu ikinci variant kimi Rusiya daha cəlbədicidir. **Avropa İttifaqının Ermənistanla missiyasına gəldikdə, T.İsmayilov ilk günlər**

dən bunun bir kəşfiyyət missiyası olduğunu söylədiyini xatırlatdı: "Mülki müşahidə missiyasından bəhs edilərsə, faktiki olaraq burada alman, fransız, Kanada polis kəşfiyyatının nümayəndələri yer alır. Avropa İttifaqının Ermənistanla mülki müşahidə missiyası adı altındakı komandasının qrup rəhbəri Markos Ritteri özü köhnə kəşfiyyətçi hesab edilir. Eyni zamanda nəzərə almaq lazımdır ki, bu missiyanın konkret olaraq hədəfləri və məqsədləri belli deyil. Hazırda orada fəaliyyət göstərən missiya nə məqsədlərlə o ərazilərə gəlib, aydın deyil. Çünki Azərbaycanla Ermənistan arasında hələ ki sərhədlər delimitasiya olunmayıb və delimitasiya olunmamış sərhədlərdə hansı müşahidənin aparılacağı özü çox ciddi sual işarələri ilə doludur. Biz görürük ki, bu mülki müşahidə adı altındakı kəşfiyyət şəbəkəsinin əvvəlcə müəyyən müddətə gəldiyi vurğulansa da, sonra müddətsiz olduğu açıqlandı. Dəyanmadan Ermənistanın müxtəlif şəhərlərində onlara nümayəndəlik ofisləri açılır. Artıq sayılar da artır. Əlbəttə ki, burada onun hansı missiyanı apardığı belli deyil".

Politoloq qeyd etdi ki, uzun müddətdir Azərbaycan-Ermənistan şərti sərhədlərində, ümumiyyətlə, hər hansı gərgin vəziyyət hökm sürmür: "Ölkələrarası münasibətlərdə də kifayət qədər pozitiv məcrələr, tendensiyalar müşahidə edilir. Bu zamanda həqiqətən də bu mülki müdafiə missiyası adı altındakı qrupun məhz Ermənistan ərazisi altından Rusiya və İrana qarşı kəşfiyyət fəaliyyəti həyata keçirdiyi aydın olur".

Aşkar görünür ki, kövrək sülh təşəbbüslərinin olması şəraitində Avropa İttifaqının bölgədə nümayiş etdirdiyi pozuculuq fəaliyyəti Ermənistanın siyasətinə təsir göstərə bilər. Hər halda, erməni ekspertlər belə Aİ-nin onlara xoşbəxtlik gətirmədiyini açıq mətnlə dilə gətirirlər. Lakin Qərbin təsir dairəsində olan Paşinyan hökumətinin Aİ-nin masaya qoyduğu təlimatları icradan imtina edəcəyi inanılmaz görünür, bu isə növbəti dəfə münasibətlərin gərginləşməsinə aparacaq siyasətdir...

□ **Elşad PAŞASOY, "Yeni Müsavat"**

DİN onlayn behlə bağlı xəbərdarlıq etdi

Daxili İşlər Nazirliyi kibertalamaya və kiberdələduzluğa qarşı növbəti maarifləndirici videoçarx hazırlayıb.

DİN-dən Musavat.com-a verilən məlumata görə, videoşarxda qeyd olunub ki, kart məlumatları yalnız kartın sahibinə təqdim olunur və tam məxfi saxlanılması zəruridir.

“Heç bir halda bank və şəxsi məlumatlarınızı digərlərinə təqdim etməyin. Kartdan-karta pul vəsaitlərinin köçürülməsi üçün bank kartının önündəki 16 rəqəm kifayət edir. CVV kod və digər məlumatların məxfiliyini qorumaq vətəndaşın öhdəliyidir”, DİN-dən bildirilib.

Səhiyyə Nazirliyindən əhaliyə çağırış

Səhiyyə Nazirliyi kəskin respirator infeksiyalarla bağlı əhaliyə çağırış edib.

Bu barədə Səhiyyə Nazirliyinin mütəxəssis-eksperti, terapevt Günay İsmaylova respirator viruslarla bağlı danışarkən deyib.

Onun sözlərinə görə, kəskin respirator infeksiyalar əsasən hava-damcı yolu ilə yayılır və yüksək yoluxuculuğa malikdir.

Terapevt bildirib ki, payız-qış mövsümündə bu infeksiya daha çox yayılır. “Soyuq havada qapalı məkanda toplanma, immun sisteminin zəifləməsi, eləcə də meyvə-tərəvəzin az qəbulu xəstələnməni qaçılmaz edir. Qrip adətən 1 həftə çəkir, müddət uzanırsa, viral infeksiyalara əlavə bakteriyalar da qoşulur. Bu səbəbdən həkimə müraciət tövsiyə olunur”.

Nazirlik rəsmisi qeyd edib ki, kəskin respirator infeksiyaların 25 %-ni məhz qrip təşkil edir: “Xəstəliyin əsas simptomları öskürək, yüksək hərarət, boğaz ağrısı, qıcıqlanma, üşümə, halsızlıq və s.-dir. Qripin inkubasiya dövrü 2-3 gün, xəstəlik isə 1 həftə davam edir. Düzgün müalicə metodu olmasa, qripin ciddi fəsadları ola bilər. Xəstəliyə yoluxmamaq üçün vitaminlərlə zəngin düzgün qidalanma, maye balansını mütləqdir. Yuxu rejiminin də immun sisteminin güclənməsində böyük rol var”. **Report**

Azərbaycanda peşə təhsilindəki köklü problemlərin həlli istiqamətində işlər görülür.

“Report” xəbər verir ki, bu barədə elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev “Güclü iqtisadiyyat üçün Azərbaycanda peşə təhsilinin inkişaf yolu: gələcəyə baxış” adlı konfransda çıxışı zamanı bildirib.

“Bu gün Azərbaycanda peşə təhsilinin köklü problemləri var, bunun da həlli istiqamətində bir sıra işlər görülür. Əvvəl peşə təhsili bir insanın təhsil həyatında da-

lan rolunu oynayır. Şagird orta məktəbdən məzun olub ya peşə məktəbinə, ya da kollecə gedir. Əvvəl 9-cu sinfi bitirən şəxs peşə məktəbinə qəbul olandan sonra təhsil üçün başqa yere gedə bilmirdi. Çünki ali təhsil almaq üçün mütləq məktəbə qayıdıb 10-11-ci sinfi bitirməli idi”, - o qeyd edib.

E.Əmrullayev vurğulayıb ki, kadr və peşə hazırlığı uzun müddətdə iqtisadiyyatın inkişafına, sosial rifahın yüksəlməsinə təsir edən amildir: “Bəzən mü-

Peşə təhsilinin köklü problemləri necə həll ediləcək - rəy

“Tələbə təcrübə keçdiyi müddətdə minimum əmək haqqı məbləğində məvacib almalıdır”

qayisə edilir ki, sovet dövründə peşə təhsili güclü və yaxşı idi, bəs niyə bərpası mümkün deyil?! Peşə təhsilinin strukturunun müəyyənləşməsi lazımdır”.

Nazir deyib ki, son illər peşə təhsilinə maraq artıb: “Lakin əvvəllər uzun illər ərzində əhalinin böyük hissəsi peşə təhsili almayıb. İl ərzində ölkədə 150 minə yaxın uşaq doğulursa, bunlardan bəlli hissəsi bəlli səbəblərə görə 18 yaşına çatmır. Əvvəlki dövrdə 17-20 min ali, 10-15 min peşə, 15 minə yaxın şəxs isə orta ixtisas təhsilinə yiyələndəyini gördük. 20 illik dövrdə isə təxminən 3 milyon insanın formal peşə hazırlığı yoxdur. Çox insan görür ki, hər hansı iş üçün diplom elə də önəmli deyil, ona görə də diplom almaq üçün maraq göstərmir”.

Emin Əmrullayev həmçinin bildirib ki, peşə hazırlığına yönəlmənin iki dəfə artması müəyyən müddətdən sonra iqtisadiyyata təsirlərini göstərəcək.

Elm və təhsil nazirinin müavini İdris İsayev hesab edir ki, nəticənin əldə olunması üçün ənənəvi peşə təhsili yanaşmasından kənara çıxılmalıdır. Nazir müavini bildirib ki, bu gün açılan yeni iş yerləri əvvəlkindən fərqlidir: “Burada yüksək texnologiyaların tətbiqindən, əmək məhsuldarlığının yüksək ol-

masından söhbət gedir. Bugünkü iş yerləri sadə deyil, işçilər də daha müasir bilik və bacarıqlara sahib, eləcə də özəl sektorun tələblərinə cavab verən kadrlardır. Peşə təhsil sistemi də bu kimi çağırışlara hazır olmalı, imkanlardan istifadə etməlidir”.

O, həmçinin bildirib ki, özəl peşə təhsil müəssisələrinin fəaliyyəti təşviq ediləcək. “Peşə təhsili müəssisələrinin sayının artmasını istəyirlər və bu prosesdə dövlət-özəl tərəfdaşlığına əsaslanan fəaliyyət də nəzərdə tutulub”, - deyər nazir müavini əlavə edib.

Hazırda Azərbaycanda 98 peşə təhsili müəssisəsi var. Peşə təhsil mərkəzlərinin sayı isə 14-dür. Ölkəmizdə 120 ixtisas üzrə 23 min 600 tələbə peşə təhsili alır. Son üç ildə peşə qəbulu üzrə göstəricilər 30 faiz artıb. Keçən il tələbələr sayı 19 minə ötdü. Bundan başqa, 2022-2023-cü tədris ilində 5 regionda fəaliyyət göstərən 8 peşə təhsil müəssisəsində yüksək texniki peşə təhsil səviyyəsi üzrə də tələbə qəbulu aparılıb. Hazırda respublikada 1466 tələbə yüksək texniki peşə təhsili alır. Bu təhsil səviyyəsi üzrə tələbələr sayının 2026-cı ilə qədər 9200-ə çatdırılması planlaşdırılır.

Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin direktoru Ceyhun Kərəmov “Yeni

Musavat”a açıqlamasında peşə təhsilində tələbə qəbulu planının bir neçə qurumla razılaşdırıldığını bildirdi. C.Kərəmov qeyd etdi ki, agentlik planı Elm və Təhsil Nazirliyinə təqdim edir, nazirlik isə öz növbəsində Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi və İqtisadiyyat Nazirliyi ilə razılaşdırır: “Qəbul planı əmək bazarının ehtiyacına, eyni zamanda iqtisadiyyatın inkişaf strategiyasına uyğun olmalıdır. Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi bu istiqamətdə ayrı-ayrı sahələrlə işləyir. Məsələn, turizm sektorunda peşə təhsilində maraq var. Ən çox qəbul aspazlıq, dərzi, bərbər-vizajist, manikürçü, mühasib kimi ənənəvi peşələr üzrədir. Qrafik dizayner, kompüterlərin təmiri və s. kimi yeni ixtisaslara da maraq kifayət qədərdir. Tələbatə uyğun olaraq regionlarda peşə məktəbləri açılır”.

C.Kərəmov həmçinin tələbələrə iş imkanlarını da şərh edib: “1 il təhsil alan tələbə ən azı 3 ay istehsalat təcrübəsində olmalıdır. Bu, adətən ənənəvi modeldə təhsil ilinin son 3 ayını əhatə edir. Təcrübə ya iş yerində olmalıdır, ya da peşə məktəbinin emalatxanasında təşkil edilir. Şərait bütün məktəblərdə eyni deyil. Biz işləmək imkanını tətbiq edən modeli artırmaq istəyirik. Azərbaycanda ənənəvi al-

man modeli olan Dual peşə təhsili tətbiq edilir. Bu il 900-ə yaxın tələbəni cəlb etmişik. Tələbə həftədə 3 dəfə məktəbə gedir, 2 gün iş yerində olur. Tələbə təcrübə keçdiyi müddətdə minimum əmək haqqı məbləğində məvacib almalıdır. Təəssüf ki, işəgötürənlərin əksəriyyəti bunu etmir. Bunu nəzərə alaraq yeni qanunvericilik təşəbbüsləri ilə çıxış etmək istəyirik ki, Vergi Məcəlləsinə müvafiq dəyişikliklər edilsin. Təklifimiz mentora verilən əlavə məbləğin xərc kimi göstərilməsidir. Yaxud da başqa modellər təklif edilə bilər ki, işəgötürənlərin marağı olsun. Əks halda, çətin olacaq. Hazırkı vəziyyətdə işəgötürənlər minimum əmək haqqı ilə işə qəbul həyata keçirmək istəmirlər”.

Qeyd edək ki, 2022-2023-cü tədris ilində peşə təhsili üzrə Dual Təhsil Proqramının əhatə dairəsinin genişləndirilərək 9 regionda, 15 peşə təhsil müəssisəsində, ümumilikdə 46 qrupda tətbiqi nəzərdə tutulur. Proqrama turizm, ictimai iş, kənd təsərrüfatı və sənaye istiqamətində 25 ixtisas üzrə 50-dən çox qabaqcıl işəgötürən müəssisə cəlb olunub.

Dual Təhsil Proqramının tətbiqinin genişləndirilməsində əsas məqsəd müxtəlif sahələrdən olan peşəkarlarla birlikdə təcrübə əsaslı biliklərin tələbələrə ötürülməsi, işəgötürənlərin kadr ehtiyaclarına uyğun mütəxəssislər hazırlanması, istedadlı tələbələrə potensial bilik və bacarıqlarının real iş yerlərində aşkar edilməsidir.

Dual Təhsil proqramı tələbənin tədris illi boyunca peşə təhsili müəssisələrində nəzəri biliklərlə yanaşı, qabaqcıl şirkətlərdə işəgötürənlərlə birgə praktiki bacarıqlar əldə etməsini təmin edən təhsil yanaşmasıdır.

Bu gün elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev həmçinin bildirib ki, Xankəndidə peşə təhsili müəssisəsi açılacaq: “Xankəndidə Qarabağ Universitetinin nəzdində açılması nəzərdə tutulan peşə məktəbinin yeri və ilkin planları var. Plan təsdiq olunmalıdır və bundan sonra yola çıxılacaq. Ümumilikdə azad olunan ərazilərdə peşə təhsilinin əhatə dairəsinin genişləndirilməsi planlaşdırılır. Azad olunan ərazilərdə 8 peşə təhsil müəssisəsi yenidən qurulacaq. Füzulidə yeni peşə təhsili müəssisəsinin bünövrəsi qoyulub, artıq tikintisinə də başlanılıb, iki il sonra tələbələrə görəcəyik. Şuşada peşə təhsil müəssisəsinin yenidən qurulması prosesinə də start verilib”.

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
“Yeni Musavat”

Birləşmiş Ştatlar Ukraynaya bir il ərzində öz mövqelərini möhkəmləndirməyi, müdafiəni saxlamağı, qüvvələr və silahlar toplamağı tövsiyə edib.

"The New York Times" qəzeti yazıb ki, ABŞ hərbi rəsmiləri Ukraynaya "əlinə saxla, sonra hərəkətə keç" strategiyasına əməl etməyə çağırır. Lakin Ukrayna rəsmiləri ötən ilin payızında Krimdə həyata keçirilən uğurlu dərin zərbələrə əsaslanan strategiyada ısrar edirlər. Onlar silah zavodlarına, silah anbarlarına və sursat qatarlarına hücumlar vasitəsilə Rusiya ordusunu sarsıtmağa çalışırlar.

Nəşr yazır ki, ukraynalı keçmiş yüksək rütbəli hərbiçilərdən biri təklifləri müzakirə etməkdən imtina edib, lakin yeni planın yekunlaşmaq üzrə olduğunu və "çox cəsarətli" olduğunu bildirib.

Amerika rəsmiləri əmin-dir ki, yeni strategiya və əlavə maliyyə olmadan Ukrayna müharibəni uduza bilər. Lakin bəzi ABŞ generalı Ukraynadan gələn yeni ide-

Qərbin Ukrayna ilə bağlı ikibaşlı siyasəti - "savaş" deyir, amma...

Politoloq: "Ukrayna elə bir ağır vəziyyətdədir, kənardan maliyyə və hərbi texnika gəlməyə, Rusiya ilə savaş aparması çətinləşəcək"

ləhətləri təkmilləşdirmək üçün birbaşa ölkənin hərbi rəhbərliyi ilə işləyəcək.

Qeyd edək ki, Ukrayna prezidenti Volodimir Zelenski dekabrın 12-də Vaşinqtonda C. Baydenlə görüşüb. ABŞ lideri Ukraynaya 200 milyon dollarlıq yardım paketini açıqlayıb. Daha sonra ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken bildirib ki, paketə raket sistemləri, hava hücumundan müdafiə sistemləri və artilleriya mərmiləri üçün sursat daxildir.

Hazırda Ağ Ev və Senat arasında Ukraynaya yeni yardım paketlərinin maliyyə-

O, Zelenskini bundan sonra da dəstəkləyəcəyini vurğulayıb.

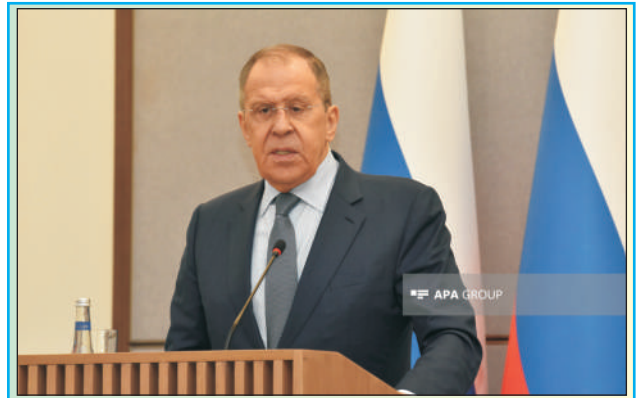
Zelenski isə müharibədə nəticəyə ümid etdiyini bildirib. V.Zelenski həm Ağ Evdən, həm də ABŞ Konqresindən dəstəyi hiss etdiyini söyləyib: "Amma biz sözlərə deyil, nəticəyə ümid edirik. Bilirik ki, söz varsa, nəticə də var".

Bu arada, respublikaçıların Senatdakı lideri Mitç Makkonell Miladdan əvvəl 60 milyard dollarlıq yardım paketinin təsdiqlənməsinin "faktiki olaraq mümkün olmadığını" söyləyib.

ki, Azərbaycan haqlı olaraq öz torpaqları uğrunda savaşdı və ərazi bütövlüyünü bərpa etdi, eləcə də Ukrayna öz ərazilərini geri qaytarmağa çalışır. Yeni işğala məruz qalan istənilən dövlətin müqavimət göstərmək hüququ var.

Amma bu fikirlə razıyam ki, bəli, Qərb Ukraynaya vəd etdiyi dəstəyi vermir. Çünki Ukrayna elə bir ağır vəziyyətdədir, kənardan maliyyə və hərbi texnika gəlməyə, Rusiya ilə savaş aparması çətinləşəcək.

Məlum olduğu kimi, hazırda Ukrayna prezidenti Volodimir Zelenski Amerikada səfər-

Lavrov: "Qərb Rusiyanın MDB ölkələri ilə əlaqələrini pozmağa çalışır"

Qərb Rusiyanın MDB ölkələri ilə əlaqələrini pozmağa çalışır. APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bunu Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrov Federasiya Şurasında "Hökumət Saati"nda çıxışı zamanı bildirib.

Onun sözlərinə görə, Rusiya Qərb dövlətləri ilə mübahisə etmək istəməyib.

"Lakin indi onlar Moskvanın MDB ölkələri ilə əlaqələrini pozmağa çalışır və həssas sferalara "soxulurlar". Qərb dövlətlərinin nümayəndələri dünyanın hər tərəfinə qaçır və ölkələri Rusiya ilə qarşılıqlı əməkdaşlığa görə qorxudurlar", - deyərək Rusiya XİN başçısı vurğulayıb.

yalara açıq olduqlarını ifadə edə bilərlər. Onların fikrincə, Ukraynanın bu payızda Krimdə dərin hücumları Rusiya üçün ölümcül olub və uğursuz əks-hücumda yeganə parlaq nailiyyətə çevrilib. Amerikalı strateqlərin düşüncəsinə görə, ukraynalılar enerjilərinin çoxunu öz güclərinin bərpasına sərf etsələr, gələn il bu uğuru davam etdirə bilərlər. ABŞ-ın Avropadakı komandanı general Kristofer Kavoli hazırda Ukrayna rəsmiləri ilə ciddi koordinasiya halındadır.

Bundan əlavə, Pentaqon general-leytenant Antonio Aquotonun da Kiyevə göndərilməsi barədə qərar qəbul edib. General Aquoto Birləşmiş Ştatların təklif etdiyi məs-

ləşdirilməsi ilə bağlı müzakirələr gədir. ABŞ hökuməti bunun üçün ayrılan pulun tükəndiyini dəfələrlə bəyan edib.

"ABŞ prezidenti Cozef Bayden Ukraynaya 200 milyon dollar məbləğində hərbi yardımın ayrılmasını təsdiqləyib. Bu barədə Bayden ukraynalı həmkarı Volodimir Zelenski ilə görüşdə deyib.

"Rusiyanın hərbi müdaxilə ilə mübarizədə ümid itirməyinizi istəmirəm", - Bayden Zelenskiyə deyib.

Bayden hesab edir ki, ABŞ Konqresi Ukraynaya 60 milyard dollardan çox yardım təsdiq etməlidir. Amerikalı siyasətçinin fikrincə, əgər bu baş verməyə, bu, "Putin üçün Milad hədiyyəsi" olacaqdır.

Bütün bunların fonunda maraqlı olan odur ki, Ukraynaya yardımlar və dəstək də Qərbdən, Avropadan kəsilməkdədir. Onlar Kiyevi həm savaşa səsləyir, həm uduzma ehtimalından danışır, paralelində isə dəstəyi azaldırlar. Bu ikibaşlı siyasətin mənası nədir? Gərginliyi, müharibəni bu cür harayadək apara bilərlər? Rusiya bu oyunları pozmaq üçün Ukrayna ilə danışıqlara başlaya biləmi? Kiyev realıqları qəbul edib buna gedirmi?

Mövzu ilə bağlı siyasi şərhçi Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat"a danışdı: "Qərb Ukraynaya savaşa səsləyir" ifadəsi ilə razı deyiləm. Çünki Ukrayna öz ərazisinin bütövlüyü uğrunda savaşır, mübarizə aparır. Necə

dedir, prezident Baydenlə də görüşüb. Əsas məsələ odur ki, ABŞ Konqresi Ukraynaya yardım ayırsın. Lakin konqres hələ ki bu yardımı ayırmır, baxmayaraq ki, Zelenski ötən gün Nümayəndələr Palatasının respublikaçılar sədri ilə də görüşüb, lakin onun da fikrini dəyişə bilməyib. İndi məsələ Baydenə asılıdır, yeni o, konqresi inandırmalıdır. Pentaqon rəhbəri Lloyd Austin də konqresə müraciət edib və deyib ki, "əgər biz bu gün Ukraynaya köməklik etməsək, sabah sizin övladlarınız Rusiya ilə savaşmalı olacaqdır". Bunun mənası budur ki, əgər Ukrayna müharibədə məğlub olsa, Rusiyanın iştahası artacaq, NATO dövlətinə hücum edəcək və Amerika da NATO dövlətini müdafiə etmək məcburiyyətində qalacaq, çünki NATO

də qalacaq, çünki NATO nizamnaməsinin 5-ci bəndinə görə, bir ölkəyə edilən hücum bütün ölkələrə edilən hücumdur. Sırr deyil ki, Rusiya prezident Vladimir Putin və Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov artıq müəyyən ölkələrin adlarını çəkir. Onların arasında Litva, Moldova, Polşanın adları var. Yeni bu o deməkdir ki, Ukrayna masaya oturub, işğala barışsa, növbəti hədəf digər ölkələr olacaq.

Beləliklə, Ukrayna məsələsi çox ağırlıq məsələdir. Ukrayna çalışsın ki, Qərbdəki tərəfdaşlarını inandırsın ki, yardımı artırmaq lazımdır. Bu günə qədər Ukraynaya hərbi təyyarələr verilməyib, buna görə də Rusiya səmada üstünlüyə malikdir, hansı ki, bildiyimiz kimi, ötən gün Ukrayna yenə də bombalanıb.

Qarşıda Ukraynaya ağır qış gözləyir, üstəlik də enerji təchizatında problemlər yaşanacaq, ümid qalır yenə də gələn ilin yayına".

Elxan Şahinoğlu qeyd edib ki, Qərb Ukraynaya maliyyə və hərbi dəstəyi artırırsa, vəd etdiyini verməyə, Ukraynaya məğlubiyyət gözləyə bilər: "Amma bu məğlubiyyət təkəcə UK-

raynanın deyil, bütün sivil dünyanın məğlubiyyəti olacaqdır, çünki Rusiya heç vaxt dayanmayacaq. Rusiyanın iştahası daha da arta və başqa ölkələri hədəf seçə bilər.

Amma bir realıq da var ki, bu müharibədən Qərbdə bir yorğunluq əmələ gəlib. Hətta bəzi Avropa ölkələri deyir ki, "bəlkə yardımı bir qədər azaldaq, dayandıraq?" Bəzi etiraz səsləri də gəlir. Onları da başa düşmək olar, çünki potensialı azalır, onlara da maliyyə lazımdır və sairə. Məsələn, bugünlərdə Almanıyanın müdafiə naziri bir etiraf açıqlaması verdi ki, "biz Ukraynaya bir milyona yaxın güllə və mərmirə söz vermişdik, amma reallığa görə verə bilmədik".

Rusiya cəmiyyəti nə qədər itkilər olsa da, müharibəni davam etdirmək istəyir. Amma Ukrayna cəmiyyəti ərazi bütövlüyü uğrunda savaşa da, verdiyi itkilərin yerini doldurmaqda çətinlik çəkir. Belə ki, keçmişdə Ukraynanın 40 milyon əhalisi var idisə, indi onun 10 milyona yaxın əhalisi ölkəni tərk edib.

Yeni bütün hallarda hazırda Ukrayna üçün çox ağır vəziyyət yaranıb".

✉ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Ali Məhkəmə inzibati məhkəmələrdə monitoring aparacaq. “Yeni Müsavat” xəbər verir ki, bu barədə Ali Məhkəmədən bildirilib. Məlumatla görə, Ali Məhkəmənin Plenumu tərəfindən “İnzibati mübahisələrə dair işlər üzrə məhkəmə qaydasında tətbiq edilən müvəqqəti xarakterli müdafiə tədbirləri haqqında” qərar qəbul edilib.

Həmin qərar inzibati mübahisələrə baxılması zamanı məhkəmə qaydasında tətbiq edilən müvəqqəti xarakterli müdafiə tədbirləri ilə bağlı məhkəmə təcrübəsində qarşıya çıxan problemləri aradan qaldırmaq, bu sahədə hüquqi müdafiə mexanizmlərinin daha səmərəli və işlək olmasına nail olmaq, eləcə də sözügedən məsələlərə dair hüquq təbiiyyətində təcrübəsinin vahidliyini təmin etmək məqsədinə yönəlib.

Ali Məhkəmə həm də sözügedən Plenum qərarının tətbiqi ilə bağlı məhkəmələrin fəaliyyətinin monitoringinin aparılmasına dair qərar qəbul edib. Monitoring müvəqqəti xarakterli müdafiə tədbirləri ilə bağlı qanunvericilikdə təsbit edilmiş normaların məhkəmələr tərəfindən Plenum qərarında verilmiş izahlar nəzərə alınmaqla tətbiqi vəziyyətinə dair məlumatların toplanılması, təhlili, ümumiləşdirilməsi və qiymətləndirilməsi məqsədilə həyata keçirilir.

Monitoring ölkəmizin bütün inzibati məhkəmələrini və apelyasiya instansiyası məhkəmələrinin inzibati kollegiyalarını əhatə etməklə, 2024-cü il yanvarın 1-dən 2025-ci il 1 yanvar tarixinədək olan dövr ərzində 1 il müddətində aparılacaq. Bəs görsən, monitoring həyata keçirən şəxslər arasında ictimaiyyət nümayəndələrindən kimlər var?

Qeyd etmək yerinə düşər ki, zaman-zaman məhkəmələrdə korrupsiyanın, verilən qərarların ədalətsiz olması ilə

bağlı şikayətlər olur. 2019-cu il 3 aprelə cənab Prezident tərəfindən məhkəmə-hüquq sistemində islahatların daha da dərinləşdirilməsi ilə bağlı fərman imzalanıb. Amma ekspertlər hesab edir ki, həmin fərmanın icrasında müəyyən çatışmazlıqlar, hələ tam icra olunmayan hissələr var. Hələ də məhkəmə hakimiyyəti ilə bağlı sövdələşmələrin, müəyyən qanunsuz qətnəmələrin çıxarılması müşahidə olunur. Bunlardan biri kimi korrupsiyaya qarşı aparılan tədbirlərdən sonra hakimlərin bəraətverici qərarlar verməsini göstərmək olar. Suallar yaranır ki, bir neçə müddətdən sonra, hətta vətəndaş şərhi də olsa cəza aldıqdan sonra ittihamdan imtina edilməsi necə başa düşülür?

Yeri gəlmişkən, Məhkəmə-Hüquq Şurasının sədri İnam Kerimov apelyasiya məhkəmələri, habelə Bakı və Sumqayıt şəhərlərində yerləşən məhkəmələrinin sədrləri ilə görüşündə Məhkəmə-Hüquq Şurasının qaldırdığı, o cümlədən şəffaflığın təmin edilməsi, işlərə məhkəmədə baxılması zamanı süründürməçilik hallarına yol verilməsi, qanunvericiliyin bütün tələblərinə ciddi riayət olunması ilə bağlı məsələlərə toxunub. Sədr məhkəmə sisteminə korrupsiyaya şərait yaranan hallara qarşı xüsusi qətiyyət göstəriləcəyini, vətəndaşlarda haqlı narazılıq doğuran neqativ hallar üzrə təsiri tədbirlərinin davamlı olaraq həyata keçiriləcəyini diqqətə çatdırıb.

Məhkəmələrdə monitoringlərə başlanılır - kimlər sudan quru çıxacaq...

Əsəbəli Mustafayev: “Monitoring qrupunun tərkibinə hüquqşünaslardan başqa jurnalistləri, hüquq müdafiəçilərini də daxil etsinlər”

Məhkəmələrdə şəffaflığın təmin edilməsi ilə bağlı məhkəmə sədrlərinin üzərinə düşən vəzifələr qeyd edilib.

Monitoringlər zamanı neqativlər nəzərə alınacaq mı?

Tanınmış vəkil Əsəbəli Mustafayev mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”-a dedi ki, burada əsas monitoringi aparacaq işçi qrupunun tərkibindən çox şey asılıdır: “Məsələn, mənəm yadımdadır ki, 2004-2006-cı illərdə ATƏT-in Bakı ofisi “Məhkəmələrin monitoringi”

adlı layihə həyata keçirdi. Mən də o monitoringdə iştirak etmişəm. Gedib prosesin gedışatını qeydə alırdıq, onlar haqqında raport yazırdıq. O raport da ümumiləşdirilirdi və qiymətləndirilmək üçün Ədliyyə Nazirliyinə verilir. Sonda isə kitabça şəklində dərc olunurdu ki, məhkəmələr o təcrübəni öyrənərək inkişaf etsinlər. İndi də bunu etmək çox yaxşı olardı. Burada monitoringi həyata keçirəcək şəxslər peşəkarlardan, hüquqşünaslardan, ümumiyyətlə,

lə, məhkəmə prosesini bilən şəxslərdən ibarət monitoring qrupu yaradılsın. Monitoring qrupunun tərkibinə hüquqşünaslardan başqa jurnalistləri, hüquq müdafiəçilərini, ictimaiyyət nümayəndələrini də daxil etmək olar, bu daha səmərəli olar. Əlbəttə, əgər hökumət ictimailəşdirməkdən

qorxmursa. Ali Məhkəmə onsuz da məhkəmə prosesinin gedışatında verilmiş şikayətlərə baxır, bu özü bir monitoringdir. Bu, məhkəmələrin, hakimlərin işini qiymətləndirmək üçün bir imkandır. Amma yenidən ayrıca monitoring aparmaq istəyirsə, bu alqışlanası addımdır. Yaxşı olardı ki, burada monitoringi Ali Məhkəmənin əməkdaşları deyil, ictimaiyyət nümayəndələri monitoringi aparsın ki, daha inandırıcı olsun. Çünki bizdə məhkəmələrə inamsızlıq var, yoxlamalara da etimadsızlıq var. “Yoxlama gəlibse, pul alıb gedəcəklər” kimi düşüncə var. Bu düşüncələri dəyişmək üçün monitoringlərə inamı artırmaq üçün həmin qrupa düzgün şəxsləri seçmək lazımdır. Həm də sonradan

elan etmək lazımdır, monitoringlərdən sonra nə kimi nöqsanlar ortaya çıxdı”.

Vəkil əlavə edib ki, bu monitoringlər davamlı aparılmalıdır: “Əlbəttə, məhkəmələrin işinə müdaxilə etmədən, məhkəmə sistemində olan hörməti azaltmadan monitoring həyata keçirilməlidir. Dünyanın bir çox ölkələrində müşahidə etmişik, monitorlar qoyulur, məhkəmə prosesini koridordan izləyə bilərsiniz ki, hansı zalda hansı məhkəmə gedir və onu izləyə bilərsiniz. Eləcə də məhkəmədən birbaşa yayım edən televiziya kanalları var. Tamaşaçıları cəmiyyətin marağında olan prosesləri izləyə bilərlər. Jurnalistlər də rahat şəkildə həm zalda, həm monitora, həm də öz iş yerində oturaraq kanallardan izləyə bilərlər. Yeni monitoringlər müddətli olmamalıdır. Bir ay monitoringlər aparıldıqdan sonra bitməməlidir. Hesab edirəm ki, istənilən halda monitoringlərin aparılması məhkəmələrin inkişafına, qanunvericiliyin güclənməsinə töhfəsinə verəcək”.

□ **Afaq MİRAYIQ,**
“Yeni Müsavat”

Sulu qar, qar yağacaq

Dekabrın 14-nə gözlənilən hava proqnozu açıqlanıb. Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən APA-ya verilən xəbərə görə, Bakıda və Abşeron yarımadasında bəzi yerlərdə aralıq yağışlı olacağı gözlənilir. Yarımadaının bəzi yerlərində intensivləşməyi ehtimalı var. Axsama doğru tədricən kəsiləcək.

Dekabrın 13-dən 14-nə keçən gecə Abşeron yarımadasının əsasən şimalında qısamüddətə yağışın sulu qarla qarışıq yağma ehtimalı var. Mülayim şimal küləyi əsəcək.

Havanın temperaturu gecə 3-5° isti, gündüz 5-7° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi normadan yüksək 766 mm civə sütunu olacaq. Nisbi rütubət 80-85 % olacaq.

Azərbaycanın rayonlarında bəzi yerlərdə aralıq yağışlı olacağı, qar yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə intensiv olacağı ehtimalı var. Gecə və səhər bəzi rayonlarda duman olacaq. Mülayim şərq küləyi əsəcək.

Havanın temperaturu gecə 2-6° isti, gündüz 6-10° isti, dağlarda gecə 3-8° şaxta, gündüz 0-3° şaxta olacaq.

İcazəsiz tikililərə işıq verilməsi qanunla qadağan edilir

Dekabrın 13-də Milli Məclisin Təbii ehtiyatlar, energetika və ekologiya komitəsinin onlayn iclası keçirilib. APA-nın xəbərinə görə, komitənin sədri Sadiq Qurbanov bildirib ki, gündəliyə bir məsələ - “Elektroenergetika haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinin birinci oxunuşda müzakirəsi daxil edilib.

İclasda bildirilib ki, “Elektroenergetika haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə 30 may 2023-cü il tarixli qanuna əsasən 2023-cü il oktyabrın 1-dən etibarən qanuni əsaslar olmadan inşa edilmiş və ya tikilməkdə olan tikinti obyektlərinin enerji təchizatı şəbəkəsinə qoşulması qadağan edilib. Buraya həm tikintisinə icazə tələb olunan, lakin belə icazə alınmadan inşa edilən, həm də barəsində məlumatlandırma icraatı tətbiq olunan, lakin tikinti işlərinin başlanmasına həmin məcləsin 80.4-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş əsas olmadan inşa edilən tikinti obyektləri daxildir.

2023-cü il aprelin 11-də işə yeni “Elektroenergetika haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu qəbul edilib və 2024-cü ildən qüvvəyə minəcək. Həmin qanunun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar “Elektroenergetika haqqında” Azərbaycan Respublikasının 1998-ci il 3 aprel tarixli 459-IQ nömrəli Qanunu ləğv edilir.

Bu səbəbdən müvafiq tənzimləyici normanın olduğu kimi 2023-cü il 11 aprel tarixli “Elektroenergetika haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əlavə edilməsi (keçirilməsi) zərurəti yaranıb. Bununla da həmin tənzimləyici normanın 2024-cü il yanvarın 1-dən sonra da qüvvədə olması təmin ediləcəkdir.

Qeyd edilib ki, analoji norma qaz və su təchizatı sistemlərinə qoşulmaya münasibətdə də mövcuddur.

Çıxış edən komitə üzvləri Fatma Yıldırım, Afət Həsənova, Məşhur Məmmədov və İltizam Yusifov qanun layihəsinin əhəmiyyətindən danışdılar.

Sonra “Elektroenergetika haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi birinci oxunuşda Milli Məclisin plenar iclasında müzakirəyə tövsiyə edilib.

Elektron Təhlükəsizlik Xidməti tərəfindən aparılan araşdırmalar nəticəsində kibercəlduzların dövlət orqanlarına və müəssisələrə qarşı saxta e-poçt fişinq kampaniyası həyata keçirdiyi müəyyən olunub.

Elektron Təhlükəsizlik Xidmətinin məlumatına görə, kibercəlduzlar tərəfindən Dövlət Vergi Xidmətinin veb-saytına oxşar saxta portal yaradılaraq bu proses həyata keçirilib: “Nəticədə cəlduzlar müəssisələrin və dövlət orqanlarının e-poçt ünvanlarına yaradılmış saxta keçidi göndərərək, zərərli faylın yüklənməsini təmin edirlər”.

“Elektron Təhlükəsizlik Xidməti qurumlardan bu kimi hallara qarşı diqqətli olmağı, tanımadıqları mənbədən gələn keçidlərə daxil olmamağı və rəsmi məlumatları yalnız etibarlı mənbələrdən əldə etməyi tövsiyə edir”, - deyə məlumatda vurğulanıb.

Bu ayın əvvəlində verilən rəsmi məlumata görə, son 3 ayda Azərbaycanda 137 000-ə yaxın IP ünvanının zərərli

Dövlət qurumlarının saxta portalları üzərindən cəlduzluqlar artır - nə etməli...

Ekspert: “Saxta səhifələr bloklandığında vətəndaşlar linkə daxil olduqda belə səhifə açılmır, məlumat oğurluğunun qarşısını bu şəkildə almaq olur”

kit okean sahilindəki böyük liman və neft və qaz kəməri var. Texas ştatında elektrik şəbəkəsi operatoruna da kibercəlduzlar olub. ABŞ-ın İnfrastruktur və Kibertəhlükəsizlik üzrə Təminatı Agentliyinin icraçı direktoru Brendon Uels bildirib ki, məqsəd qismən münaqişə vəziyyətində vacib infrastrukturun işini pozmağa və ya məhv etməyə hazırlaşmaq ola bilər. Digər ehtimala görə, məqsəd ABŞ-ın Asiyada hərbi mövcudluğunu qoruyub saxlamaq imka-

olmaz. İlk növbədə ünvanın doğruluğuna əmin olmaq lazımdır. Əmin olmadıqda linkə daxil olmamaq daha yaxşı olar. Hətta linkə daxil olduqda şəxsi məlumatlar qeyd edilməməlidir. Fişinqlərin əsas məqsədi şəxsi məlumatların oğurlanmasıdır. Məsələn, Azərpoçt adına kütləvi fişinq cəhdləri olmuşdu. Proses belə olur: məlumatsız vətəndaş ona göndərilən SMS-dəki linkə daxil olaraq Azərpoçtun səhifəsinə bənzər səhifə görür. Bir çox halda heç kim URL-ə, yəni link hissəsinə fi-

Bunun qarşısını almaq tam mümkün olmasa da, hazırlıqlı olmaq lazımdır”.

Daxili İşlər Nazirliyinin Mətbuat Xidməti İdarəsinin rəisi Elşad Hacıyev “Yeni Müsavat”ın sorğusuna cavab olaraq bildirib ki, bu ilin yanvar-oktyabr ayları ərzində törədilən 839 cinayətin açılması DİN əməkdaşları tərəfindən təmin edilib. DİN rəsmisi özəlliklə sosial media istifadəçilərinə diqqətli olmağı tövsiyə edir: “Sosial media başqaları ilə ünsiyyət qurmaq üçün faydalı və əylən-

Müştəriyə təcavüz edən taksi sürücüsünə 8 il həbs verildi

Bakıda müştəriyə qarşı zorakılıq edən taksi sürücüsünə hökm oxunub. Musavat.com Qafqazinfo-ya istinadən xəbər verir ki, hadisə ötən ilin 24 dekabr tarixində paytaxtın Səbəyəl rayonu ərazisində baş verib.

Həmin gün Şirvan şəhər sakini olan Güllü İsmaylova (şərti) Lökbatan dairəsinə gedərək taksi gözləyib. Bu zaman “Mercedes E320” markalı taksi avtomobilin sürücüsü Masalı rayon sakini 1981-ci il təvəllüdlü Etibar Qədimov (şərti) ona yaxınlaşıb və daha 3 müştəri götürəndən sonra yola düşəcəyini bildirib. Bir qədər keçdikdən sonra - gecə saat 23 radələrində sürücü müştərilərin gəlmədiyini, onları gedib Bibiheybət qəsəbəsi ərazisindən götürəcəyini deyib və avtomobili şəhərə doğru sürüb. O, maşını qəsəbə ərazisində saxladıqdan sonra arxa oturacağa keçərək bıçaqla qadını hədələyib və cinsi təcavüz edib.

Bundan sonra E.Qədimov G.İsmaylovanı avtomobillə yenidən Lökbatan dairəsinə gətirərək düşürüb. Bu zaman G.İsmaylova Etibarın sürdüyü maşının şəklini çəkib və oradan polisə zəng edərək məlumat verib.

Faktla bağlı Cinayət Məcəlləsinin 149 və 150-ci (Zorlama və seksual xarakterli zorakılıq əməlləri) maddəsi ilə cinayət işi açılıb. İşə Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə baxılıb. Məhkəmənin bir neçə gün əvvəl çıxardığı hökmə taksi sürücüsünə 8 il həbs cəzası verilib.

Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi yanında Elektron Təhlükəsizlik Mərkəzinin fişinq hücumlarından yayınmaq üçün tövsiyələri bunlardır:

Sizdən dərhal cavab tələb edən mesajlara şübhə ilə yanaşın;

Sizdən maliyyə və şəxsi hesablarınızı istəyən elektron məktub və mesajlara cavab verməyin;

Elektron poçt və ani mesajlaşma proqramlarından istifadə zamanı sizə göndərilən keçidlərə daxil olmayın;

Veb brauzerdən sizə lazım olan veb sahifənin ünvanına daxil olub-olmadığınızı dəqiqliklə yoxlayın;

Tanımadığınız elektron poçt ünvanı və ya istifadəçilər tərəfindən göndərilən və ümumiyyətlə, etibar etmədiyiniz keçidlərə klikləməyin;

Fərdi və bank hesabı məlumatlarınızı elektron

poçt və ya ani mesajlaşma proqramları vasitəsi ilə göndərməyin;

Veb brauzerlərin daim yenilənməsini təmin edin, çünki çox zaman brauzerlər fişinq hücumları özünü müəyyən edir və həmin sahifələrə daxil olmağınızı əngəlləyir;

Onlayn alış-veriş zamanı təhlükəsizliklə bağlı məqamlara diqqət edin. Məsələn, veb sayta daxil olduqdan sonra URL ünvanında “http” əvəzinə “https” olması, yəni veb sayta məlumatlarınızı ötürükdə onların şifrələnməsini təmin edən “Secure Sockets Layer” (SSL) sertifikatının olması vacibdir;

Əməliyyat sistemində “firewall”-u daim qoşulu vəziyyətdə saxlayın (tənzimləmələr əməliyyat sisteminin idarəetmə panelində mövcuddur).

Nigar HƏSƏNLİ,
“Yeni Müsavat”

proqramlarla yoluxdurulduğu və zərərverici fəaliyyətlə məşğul olduğu aşkar olunub. Elektron Təhlükəsizlik Xidməti tərəfindən aparılmış araşdırmalar nəticəsində məlum olub ki, bu IP ünvanları vasitəsilə müxtəlif ölkələrə və internet istifadəçilərinə qarşı kibercəlduzlar və zərərverici fəaliyyətlər həyata keçirilib.

Ümumiyyətlə, kibercəlduzların fəaliyyəti bir çox ölkələrdə ciddi problemə çevrilib. Məsələn, təkcə son bir il ərzində çinli hakerlər ABŞ-da infrastruktur da daxil olmaqla, təxminən iyirmi mühüm obyektin kompüter sistemlərinə icazəsiz giriş əldə ediblər. Ötən gün “The Washington Post” qəzeti bu barədə geniş məqalə dərc edib. Məqalədə qeyd edilib ki, sistemlərinə çinli hakerlər tərəfindən sızdığı iddia edilən strukturlar arasında Havay ştatında su təchizatı sistemi ilə əlaqəli obyekt, ABŞ-ın Sa-

nından məhrum etmək, ya da böhranla bağlı qərarların qəbuluna təsir etmək üçün Birləşmiş Ştatlarda cəmiyyətdə xaos səbəb olmaqdır.

Bu, dünya ölkələrində baş vermiş onlarla nümunədən, sadəcə, biridir. Xatırladaq ki, daha öncə Azərbaycanda kibercəlduzlar digər qurumlara aid portalları, o cümlədən ödəniş sistemlərinin saxta versiyasını yaradaraq, böyük cəlduzluqlar ediblər. Xeyli vətəndaş da bu tələyə düşüb.

Kibertəhlükəsizlik mü-təxəssisi Elman Heydərlı “Yeni Müsavat”a açıqlamasında qeyd etdi ki, vətəndaşların maarifləndirilməsi tədbirləri daha da gücləndirilməlidir. Ekspert cəlduzluğa məruz qalmamaq üçün tövsiyələrini verdi: “Vətəndaşlara SMS, yaxud elektron məktub gələn zaman nəyə diqqət etməyi izah etmək lazımdır. Daxil olan məlumatı birbaşa təsdiqləmək

kir vermir ki, bu, rəsmi saytdır, ya yox. Vətəndaş öncə ad və soyadını, daha sonra ödəniş üçün bank məlumatlarını daxil etməklə cəlduzluğun qurbanı olur. Belə halların qarşısını almaq üçün vətəndaşlar məlumatlanmalıdır”.

O ki qaldı dövlət orqanlarına və müəssisələrə, ekspert vurğuladı ki, saxta səhifələr adətən birbaşa dövlət səviyyəsində bloklanır: “Dövlət qurumlarının sistemi təhlükəsizlik mexanizmləri sayəsində müdafiə edirlər. Daimi nəzarət vasitəsilə sistem qorunur. Saxta səhifələr bloklandığında vətəndaşlar linkə daxil olduqda belə səhifə açılmır. Məlumat oğurluğunun qarşısını bu şəkildə almaq olur. Onu da bildirirəm ki, vətəndaşlar şübhəli vəziyyətlə qarşılaşdıqda Elektron Təhlükəsizlik Xidmətinə bu barədə məlumat verə bilərlər. Kibercəlduzlar hər zaman aktual problemdir.

cəli vasitə ola bilər. Ancaq risklər var. Əsas kiber risklərdən biri təhlükənin mövcud olmadığını düşünməkdir. Bu riski düşünməyənlər tələfə məruz qalır, həm də cinayətin tərəflərindən birinə çevrilir. İnformasiya texnologiyalarından istifadə edilməklə bu il yanvar-oktyabr ayları ərzində törədilən 839 cinayətin açılması DİN əməkdaşları tərəfindən təmin edilib. Hər bir açılan cinayətin araşdırılma təsdiq edir ki, riskdən heç kim sağortalanmayıb. Həyata keçirilən tədbirlərlə DATA serverlərinin idarəetmə panellərinə, “log”larına məsafədən müdaxilə, arxiv məlumatlarının ələ keçirilməsi, satışı, qanunsuz maliyyə şəbəkəsi, xarici ölkələrə səyahət etmək istəyən şəxslərə saxta sənədlərin təqdim edilməsi, saxta onlayn xidmətlər, birja hesabları üzərindən kriptovalyutalar, bank əməliyyatları və digər qanunsuz fəaliyyət subyektləri aşkar çıxarılıb”.

İsrail-HƏMAS savaşı artıq dünyanın “unutduğu” hala gəlib. Orada müharibə lokal ərazilər üzrə davam edir, problem daha da dərinləşir. Ancaq məsələnin həlli yolu hansısa söylər, çağırışlar da yoxdur. Görünən odur ki, bu savaş sonu görünməz bir müharibəyə çevrilir.

Bölgədə son baş verənlərin fonunda gözləntilər nədən ibarətdir?

Deputat Azər Badamov bu savaşın sonunu görmür: “HƏMAS-İsrail müharibəsi iki aydan çoxdur ki, günahsız mülki insanların canlarını almaqda davam edir. Bu müharibənin sonu görünür. Çünki müharibəni sonlandırmaq üçün tərəflərin təşəbbüsləri və yaxud da vasitəçilərin təşəbbüsləri olmalıdır. HƏMAS-İsrail müharibəsinin dayandırılmasında nə tərəflərin təşəbbüsləri yoxdur, nə də vasitəçilik etmək üçün təşəbbüs göstərən yoxdur. Əksinə, Qərb və Şərq müharibəni qızışdırır və yeni-yeni mülki infrastrukturun dağılması və hər gün yüzlərlə günahsız insanların alınması davam edir. ABŞ İsrailə dəstək verməklə odun üzərinə yağ tökülür. Məqsədi isə müharibənin daha da uzanması və İsrailin gücünə

Sonugörünməz İsrail-HƏMAS savaşı - müharibə nə zaman dayana bilər...

Azər Badamov: “Bu müharibənin sonu görünür”
Kənan Rövşənoğlu: “Fələstində kompleks sülh danışıqlarının başlaması ehtimalı azdır”
Kamran Məmmədli: “HƏMAS-ı hücumla sövq edən və dəstək verən ölkələr...”

mamışdır. Təəssüf ki, BMT də bu məsələyə qarşı öz təsir vasitələrindən istifadə etmir. Hətta BMT Təhlükəsizlik Şurasında müharibənin dayandırılması ilə bağlı məsələ gündəliyə çıxarılanda bir ölkənin vetosu ilə məsələ gündəlikdən çıxarılır. Bu, ədalətsizlikdir. Dünya 5-dən böyükdür. Ona görə də dünya nizamına nəzarətini təmin etmək üçün BMT Təhlükəsizlik Şurasında islahatların aparılması bu günün ən vacib global məsələlərindən biridir”.

da Qəzzada bir neçə istiqamətdə davam edir, Qəzzanın şimalında, eləcə də mərkəzdə və cənub-qərbində döyüşlər davam edir. ABŞ hökuməti prosesin onun istədiyi plan üzrə davam etməsini istəyir. Söhbət Qəzzada HƏMAS-ın məğlub edilməsindən və ardınca sülh prosesinin Netanyahuşuz yeni İsrail hökuməti ilə aparılmasından gedir. Ancaq İsrailin Qəzzada həddən artıq amansız bombardmanları və dinc əhali ölümlərinin faciəvi

davam etdirməsinə nail olacağı məlum deyil. Üstəlik, İsrail ordusu HƏMAS-ı tam məğlub edə bilməməsi müharibənin uzanması ehtimalını artırır. Bu isə paralel olaraq Qəzzada humanitar fəlakətin günü-gündən pisləşməsinə səbəb olur. Yeni müharibənin daha uzun müddət davam edib HƏMAS-ın yox edilməsinə qədər getməsi üçün Vaşinqtonun və İsrailin beynəlxalq təzyiqlərə müqavimət immuniteti getdikcə zəifləyir. Əgər İsrail ordusu

ABŞ-ın və Britaniyanın Bakıdakı səfirləri arasında görüş

Elxan Şahinoğlu: “Azərbaycan cəmiyyəti ABŞ səfirinin Qarabağa, o cümlədən Şuşaya səfərini səbirsizliklə gözləyir”

Amerika Birləşmiş Ştatlarının və Böyük Britaniyanın Azərbaycandakı səfirləri Mark Libbi və Fergus Audul Böyük Britaniya səfirliyində görüşərək fikir mübadiləsi aparıblar. Yəqin növbəti dəfə Böyük Britaniya səfiri ABŞ səfirliyinə təşrif buyuracaq.

Amerikalı diplomat görüşdən məmnun qalıb. “Mən ərazilərin minalardan təmizləməsinə dair yardımımız daxil olmaqla, Azərbaycanda və Qafqazda paylaşıdığımız məqsədlər üzərində birgə işləməyimizi səbirsizliklə gözləyirəm” - deyən səfir Mark Libbi bununla Vaşinqtonun əsas strateji müttəfiqinin London olduğuna işarə edib.

ABŞ və Böyük Britaniya səfirlərinin görüşüb müzakirə aparmaqlarını şərh edən **politoloq Elxan Şahinoğlu** hesab edir ki, bu, Azərbaycanın da maraqlarına uyğundur. Çünki Böyük Britaniya Azərbaycanın strateji tərəfdaşdır və London Vaşinqtondan fərqli olaraq Azərbaycanla münasibətlərə zərər verəcək addımlar atmayıb. Bu səbəbdən amerikalı diplomatların böyük britaniyalı həmkarlarının Cənubi Qafqaz siyasəti ilə bağlı məsləhətlərini dinləmələrinə ehtiyac var. Dövlət Departamenti rəsmilərinin Konqresdəki zərərli çıxışlarından sonra ABŞ-la Azərbaycan arasında yaşanan gərginliyin yumşalması üçün tərəflər səylərini davam etdirirlər.

Politoloq qeyd edib ki, səfir Mark Libbi Bakıya təyin olduğu gündən xeyli fəaldır. Buna baxmayaraq, Vaşinqtonun atacağı addımlar Azərbaycanla münasibətləri daha üst səviyyəyə qaldıra bilər: “Birincisi, Azərbaycan cəmiyyəti ABŞ səfirinin Qarabağa, o cümlədən Şuşaya səfərini səbirsizliklə gözləyir. Bu səfər reallaşmayana qədər Vaşinqtonun Azərbaycanla bağlı siyasətində “Vaşinqton Azərbaycandakı səfirinin Şuşaya səfərinə niyə icazə vermir” sualının aktuallığı azalmayacaq. İkincisi, ABŞ şirkətlərindən hər hansı birinin digər ölkələrin şirkətləri kimi Qarabağda hər hansı quruculuq layihəsində iştirakı əhəmiyyətlidir. Üçüncüsü, 907-ci düzəlişin yenidən qüvvəyə minməsinə baxmayaraq, ABŞ administrasiyası Azərbaycanla hərbi əməkdaşlığın yollarını tapmalıdır”.

Qeyd edək ki, ABŞ-ın yeni təyin olunmuş səfiri Mark Libbi Bakıya dekabrın 2-də gəlib və fəaliyyətə başlayıb.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

düşməsinə nail olmaqdir. Çünki müharibənin gətirdiyi dövrdə İsrail 53 milyard dollar pul xərcləyib və müharibənin davam etdiyi hər gün İsrailə 260 milyon dollara başa gəlir. Bu da böyük vəsait deməkdir və müharibə uzandıqca İsrailin dövlət büdcəsi də zəifləyəcək. O cümlədən Şərq ölkələri də HƏMAS-ı dəstəkləyir və burada da bu dəstək Fələstinə olan sevgidən deyil, sadəcə, HƏMAS-ın əli ilə İsraili sıradan çıxarmaqdır. Yeni müharibəni qızışdırmaqda hamının yeganə məqsədi dolayısı ilə olsa da İsraili zəiflətməkdir. Ona görə də bu müharibənin sonu görünür və uzun çəkəcəyi haqda proqnoz vermək olur. Nəticədə isə Qəzzada yaşayan günahsız sivil insanlar, jurnalistlər ölür. Hətta fələstinlilərin raket atəşlərindən gizlənməyə, canlarını qurtarmağa imkanları da qal-

Tanınmış siyasətçisi Kənan Rövşənoğlu İsrailin fonunda Amerikaya da qəzəbin hazırda dünyada artıdığını qeyd etdi: “Demədim ki, İsrail-HƏMAS müharibəsi unudulub. Hazırda dünya gündəminin bir nömrəli hadisəsi olaraq alır. Təbii ki, müharibə uzandıqca əvvəlki diqqət, xüsusən də Azərbaycan kimi ictimai gündəmin oynaq olduğu ölkələrdə Qəzza müharibəsinə diqqət azalması hiss olunur. Lakin dünyanın eksər ölkələrində Qəzza müharibəsinə diqqət davam edir. İki gün əvvəl BMT Təhlükəsizlik Şurasında atəşkəs layihəsinin səsverməyə çıxarılması, bu gecə BMT Baş Assambleyasının Qəzza müharibəsi ilə bağlı qətnaməsi dünya gündəminin əsas mövzusunun Qəzza müharibəsi olduğunu göstərir. Əməliyyatlar hazır-

şəkildə artması ABŞ-ın planlarını pozur. Çünki dünya ictimai rəyində İsrailə qarşı dəstək azalır, qəzəb artır. Paralel olaraq İsrailin dəstəkçisi qismində ABŞ-a münasibət də pisləşir. Xüsusən də iki gün əvvəl BMT Təhlükəsizlik Şurasında keçirilən səsvermədə Vaşinqtonun veto qoyması ABŞ-a qarşı narazılığın artmasına səbəb oldu. Vaşinqton narahatdır ki, buna görə ərəb və müsəlman aləmində vasitəçi obrazını itirə bilər. Bunu bu gün prezident Bayden də etiraf edib. O deyib ki, İsrailin Qəzzada mülki əhali ayırımı etmədən həyata keçirdiyi bombardmanlar dünyada İsrailə dəstəyin azalmasına səbəb olur. Hələlik Vaşinqton münaqişənin onun planı üzərində getməsinə nail olur. Ancaq Vaşinqton İsrailin Qəzzada əməliyyatı nə zamana qədər

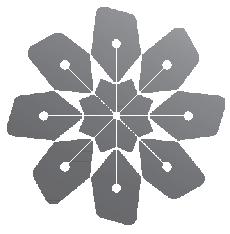
HƏMAS-ı yaxın zamanda Qəzzada məğlubiyyətə uğradıb zolaq üzərində tam nəzarəti bərpa edə bilsə, o zaman yəqin ki, növbəti mərhələdə zolaqda yeni idarəçiliyin yaradılması və sonrakı prosesdə Fələstin-İsrail danışıqlarının başlaması nəzərdə tutulub. Ancaq Vaşinqtonun bu planı hazırkı İsrail hökumətinə o qədər də qane etmir. Bu mənada düşünürəm ki, hətta müharibə yaxın zamanda bitmə belə Fələstinə kompleks sülh danışıqlarının başlaması ehtimalları azdır”.

AĞ Partiya başqanının müavini, siyasi şərhçi Kamran Məmmədli HƏMAS-ın meydanı tək qaldığını söylədi: “Müharibənin bitməsi əslində İsrail və ABŞ-ın istəyindən asılıdır. Bunun əyani sübutu son olaraq, BMT Baş Assambleyasında keçirilən iclasdır. BMT İsrail-Fələstin

münaqişəsində atəşkəs tələbi ilə bağlı qətnamə qəbul edib, lakin İsrail və ABŞ bu qətnamənin əleyhinə səs verib. Bu, artıq münaqişə başlandıqdan indiyədək BMT-nin səhv etməməsi, qəbul etdiyi 3-cü qətnamədir. Bütün bunlara baxmayaraq, İsrail ABŞ-ın dəstəyi ilə hücumlarına davam edir və artıq Qəzza zolağında müəyyən ərazilərdə ələ keçirib. HƏMAS isə görünən odur ki, tək və dəstəksiz qalıb. HƏMAS-ı hücumla sövq etdirən və dəstək

verən ölkələr, xüsusilə İran yenə də ikiüzlü siyasət yürüdərk geri çəkildi. Hesab edirik ki, HƏMAS əgər atəşkəsə nail olmaq mümkün olarsa, bundan sonra üçüncü dövlətlərin sifarişləri ilə hərəkət etməməli və hücumun ardından gələn cavabları da hesablamaq lazımdır. Əks halda, belə hərəkətlərdən əziyyət çəkən yenə müsəlmanlar və günahsız uşaqlar, qadınlar və yaşlılar olacaq”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Uşaq və gənclərin fiziki-mənəvi inkişafı

Azərbaycanda 17 yaşlı qız adam qaçırb. Bunu ARB telekanalında yayımlanan və Xoşqədəm Hidayətqızı'nın aparıcılığı etdiyi "Səni Axtarıram" verilişinə çıxan 17 yaşlı Rükəyya adlı qız bildirib. O qeyd edib ki, "TikTok" sosial şəbəkəsində tanış olduğu Aysu adlı qız onu öldürəcəyi ilə hədələyib: "Aysu ilə "TikTok" sosial şəbəkəsində tanış oldum. O, məni hədələdi ki, sənin şəklini montaj edib, sosial şəbəkələrdə paylaşacam. Aysu Bakıda yaşayır. Arxamca maşın göndərdi. Mənə silah şəklində göndərərək bildirdi ki, çölə çıxmasan səni öldürəcəm. Mən də qorxub, onun göndərdiyi maşına minib Bakıya gəldim. Məni Sabunçu rayonunda yolun qırağında yerləşən bir evə gətirdilər. Evdə Aysunun sevgilisi və Zaur adlı başqa kişi var idi. Onlar məni maşına mindirib başqa yerə aparanda polis gördü və məni onlardan xilas etdi.

Anamgil məni zorla istəmədiyim oğlanla nişanladı. O oğlan mənim nömrəmi sinif yoldaşımdan almışdı. Atam məni 9-10 yaşında zəncirə vurub, bıçağı qızdırıb dağ basırdı. Tək atam yox, dayım da mənə işgəncə verib. Dayım iki dəfə ailəli olub. Uşaqlarını atıb. O, mənə çörək verməyib. 12 yaşından işləyirəm".

Bu olay Azərbaycanda sosial şəbəkənin insanların həyatına vurduğu zərənin başqa bir sübutudur. Artıq gənclər zərərini anlamadan, yaradacağı fəsadları dərk etmədən sosial şəbəkənin zərərini öz həyatlarında yaşayırlar. Və bu, təkəmə işəti insidentləri yox, çox zaman insan alverinin qurbanına çevrilmə, orqan mafiyasının əsirinə çevrilmə ilə də nəticələnə bilər. Göndərilən fotolar, şantajla nəticələnən gedişat... Gəncləri sosial şəbəkənin əsarətindən necə xilas etməli?

Gənc nəsillər yaşlılarla mü-

qayisədə daha çox tənhalıq keçirirlər, çünki dostluqlarının daha böyük bir hissəsini sosial şəbəkə ilə formalaşdırırlar. Mərkəzi ofisi Britaniyada olan "Building Society Nationwide" araşdırma mərkəzi sosial şəbəkədə böyüyən millenium nəslinin ən tənha nəsil olmaq yolunda irəlilədiyini qeyd edib. Araşdırmada iştirak edən gənclərin 89%-i özlərini tənha hiss etdiklərini deyir. 55 yaşdan yuxarı iştirakçılarda isə bu nisbət 70%-dir.

Araşdırmada iştirak edən 18 - 34 yaşları arası insanlar isə sosial şəbəkədəki dostlarının sayının real həyatdakı dostlarının sayından ən azı dörd dəfə çox olduğunu bildirir.

Nəticələr iştirakçıların orta hesabla 65 sosial dostu olanın, bunun müqabilində real həyatda orta hesabla 14 yoldaşının olduğunu göstərir. Ancaq millenium nəslinin sosial dostlarının sayı isə 103-ə qədər gedib çıxır.

Uşaq və gənclər

Gəncləri sosial şəbəkədə şantaj edən kimlərdir - SOS!

Niyə sosial media gənc nəsil üçün tələyə çevrilib?

Araşdırma bir tərəfdən də tənhalıq çəkənlərin necə internetdəki fındıqçılıqların torlarına düşdüyünü də ortaya çıxarır.

Tənhalıq çəkdiyini deyənlərin 36%-i internetdə bəzilərini etimad etdikləri üçün aldadıldığını deyir. Eyni nisbət, özünü tənha hiss etməyənlər üçün 9% nisbətindədir.

ABS-da fəaliyyət göstərən "Piper Sandler" şirkətinin araşdırmasının nəticəsində məlum olub ki, gənclər ən çox "Instagram", ən az isə facebook-da zaman keçirirlər. Facebook-dan daha çox orta yaşlı insanların istifadə etdiyi məlum olub.

Texniki olaraq isə sosial şəbəkələr iki tipə bölünür: hori-

zontal və vertikal olanlar. Hori-zontal olan sosial şəbəkələrdə insanlar xüsusi ortaq maraq dairəsi olmadan toplaşır, ünsiyyət qururlar, tanış olurlar. Məsələn, Facebook-da bir-birindən fərqli maraq dairələri olan insanlar dostlaşa bilər. Vertikal sosial şəbəkələrdə isə iyerarxiya mövcuddur. İnsanların ortaq maraq dairəsi olur və öz maraq dairələrinə uyğun olaraq ünsiyyətə başlayırlar. Məsələn, "LinkedIn"-də bir PR mütəxəssisi öz həmkarları ilə əlaqə qurur, çünki onların ortaq marağı var. Sosial şəbəkələrdə kommunikasiya barədə danışdıqda isə 2 növə bölməliyə: birinci fiziki, individual şəxslə-

rin kommunikasiyası, ikinci isə korporativ kommunikasiya. Bu sosial şəbəkələrin demək olar ki, hər birini, hər iki məqsəd üçün də istifadə etmək olur.

Hazırda hüquq-mühafizə orqanları üçün bu kimi hücumların arxasında gizlənən adamlar tapmaq asan olmur. Məsələnin kriminal çalarları varsa, bunun hansısa texniki həll yolları ola bilər. Lakin Facebook, Instagram, YouTube və bir çox sosial şəbəkələrin idarəçiliyi xarici dövlətlərdə olduğuna görə, onlardan informasiya almaq asan məsələ deyil. Kimlərsə Facebook hesabını qırıb onun yazışmalarını oxumaq, sahibini tapmaq barədə iddialar əsasən əfsanədir. Ekspertlər bil-

dir ki, belli bir yerdə oturan və serveri, eyni zamanda adı məlum olan şəxsin yazışmalarını müxtəlif üsullarla açmaq mümkün olsa da saxta profil sahiblərini tapmaq mümkünsüzdür. Çünki həmin şəxs xarici ölkədən də yazı bilər, yerini də tez-tez dəyişə bilər. Üstəlik, bu işləri yaxşı bilən insan gizlənməyin də bütün yollarını bilir.

Maraqlıdır ki, sosial şəbəkələrdə aktivlik artdıqdan sonra sosial şəbəkə cinayətkarlığı və şantajın sayı da təbii olaraq artıb. Qurbanlar isə yalnız qadınlar deyil. Tanınmış simaların da şəxsi həyatları, yataq görüntüləri ilə hədələnməsi, gündəmə gəlməsi halları az olmayıb. Sosial şəbəkədən istifadə özü ayrıca bir mədəniyyət və qabiliyyət tələb edir. Amma aldadılan, sevgi toruna düşüb başı bəla çəkən, hətta tor olmasa belə, ayrıldıqdan sonra keçmiş həyat yoldaşını biabır etməklə təhdid edən cani beyni kişilər və qadınlar ordusu da yaranıb. Sosial şəbəkələrdən məariflənmək deyil, intiqam, qisas aləti kimi istifadə edənlərin sayı da yarı-yarıyadır desək, yanlışdır. Bunu sadə insanlar sadə işlər, pul qazanmaq və ya incitmək məqsədli şantaj kimi edirlərsə, yüksək rəngli məmurlar da kompromat müharibəsi formatında aparırlar ki, son dövrlər bunun daha çox şahidi olur.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Sevinc TELMANQIZI

Yağış yağan kimi Bakını niyə su basır? - səbəb...

Paytaxtda kanalizasiya sistemindəki problem; **AYDAA rəsmisi**: "Yağış kollektorları Bakı şəhərində çox az saydadır, məcbur oluruq ki..."

Uzun illərdir Bakının həllini gözləyən problemlərdən biri də hər dəfə yağış, qar yağanda paytaxtın bir çox küçələrini, prospektlərini su basmasıdır. Son iki gündə paytaxta bir qədər yağış yağdı, nəticədə Binaqədi, Nəsimi rayonlarında acınacaqlı mənzərə yaranıb - küçələr, qəsəbələri su basdı.

Mütəxəssislər deyir ki, bu, kanalizasiya sisteminin tikinti şirkətləri tərəfindən bərhad hələ salınması ilə bağlıdır. Belə ki, əksər hissələrdə kanalizasiya sistemi normadan bir neçə dəfə artıq yüklənir. Bəzi yerlərdə isə ümumi kollektora çıxış belə olmadığı iddia olunur.

Sürücü Kəramət Qasimov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında deyib ki, illərdir yağış yağanda yollarda tıxaclar yaşanır ki, bu da sürücülərə böyük çətinliklər yaradır: "Hər dəfə qış aylarında Bakıya yağış yağanda çətinliklə üz-üzə qalırıq. Adətən hər dəfə uzun-uzadı tıxac olur. Təkcə avtomobillərin sıxlıq təşkil etdiyi yollarda deyil, məhəlləarası bəzi küçələrdə gölməçələr yaranır. Aidiyyəti qurumlar da nəyə görə hələ də bu problemi həll etmir və yaxud etmək istəmir".

Sürücü İbrahim Abbasov da aidiyyəti qurumların bu

problemə diqqət etməməsindən şikayətlənib: "Bu məsələ ilə məşğul olan məmurlar hara baxır, başa düşə bilmirik. Yağı yağır, gölməçələr yaranır, çünki kanalizasiya sistemləri işləmir. Bu problemə nəhayət ki, çarə tapmaq lazımdır".

Bəs niyə hər dəfə yağış yağanda Bakını su basır? Bu problemi aradan qaldırmaq niyə mümkün olmur?

Məsələ ilə bağlı "Azərsu" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin mətbuat katibi Anar Cəbrayillı Cəbhə.info-ya bildirib ki, kanalizasiya sistemində heç bir problem yoxdur: "Barmaqlıqları olan küçələrdə və yollarda heç bir narahatlıq yoxdur. Kanalizasiya sistemi tam şəkildə rahat su axınına qarşısını ala bilər. Bəzi küçələrdə kanalizasiya sistemində problem varsa, "Azərsu" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin su və kanalizasiya qəza xidməti dərhal yaranmış problemi aradan qaldırır.

Ümumiyyətlə, avtomobil yollarındakı kanalizasiya sistemləri Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin (AAYDA) nəzarətindədir.

Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin mətbuat katibi Anar Nəcəfli isə məsələ ilə bağlı "Yeni Müsavat"a açıqlamasında deyib: "Qeyd edirəm ki, AAYDA

yolların çəkilməsi, yenidən qurulması işləri ilə məşğul olur. Yeni kanalizasiya xətlərinin və yaxud kollektorların çəkilişini aparmır. Biz yolların təmiri, tikintisi zamanı eğer ərazilərdə yağış axıdılması üçün lazım olan sistemin qurulmasına ehtiyac varsa, bu sistemi qurub, mövcud kanalizasiya kollektorlarına qo-

şulur. Yağış kollektorları Bakı şəhərində çox az saydadır. Məcbur oluruq ki, kanalizasiya kollektorlarına qoşulma edilsin. Bu da eğer yaxınlıqda mümkündürsə. Mümkün deyilsə, artıq həmin ərazidə yağış axıdılması sisteminin yaradılması hər hansı mənə kəsb etmir.

Normadan artıq yağış yağ-

dıqda hansı küçələrdə yağış kanalizasiya sistemi var, o sistemdən suyun geri daşması müşahidə olunur ki, bu zaman da kollektorların eyni vaxtda suyu ötürməyə gücü çatmır.

Sonradan yağış azaldıqca o su çəkilib gedir.

AAYDA yaranandan bu günə qədər harada mümkün idisə, yağış kanalizasiya sisteminin qurulması işlərini həyata keçirib.

Əvvəllər yollarda su dolurdu, yağış bitdikdən sonra da su çəkilmirdi, yığılıb ortada qalırdı. Amma indi hazırda yol ərazilərində su toplanması yoxdur".

Qeyd edək ki, iki gün ərzində paytaxta intensiv yağış yağması bəzi yollarda hərəkəti çətinləşdirməklə yanaşı, çökmə halına da səbəb olub. Belə ki, dekabrın 13-də şəhər saatlarında Nəsimi rayonunun Əbdülvəhab Salamzadə küçəsi ilə Tiflis prospektinin kəsişməsində yerləşən yol ötürücüsünün üzərində ("Qələbə" dairəsindən Ziya Bünyadov prospekti istiqamətində) asfalt-beton örtüyünün bir hissəsində aşınma yaranıb. Nəticədə küçənin hər iki istiqamətində və "Qələbə" dairəsində sıxlıq yaranıb. Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin məsələyə müdaxiləsindən sonra çökmə aradan qaldırılıb.

Qalib GƏRAY, "Yeni Müsavat"

ÜSAVAT

Son səhifə

N 225 (8361) 14 dekabr 2023

15 milyon dollar mükafata görə hərbi helikopteri qaçırmış istədi

Çin kəşfiyyatı "CH-47 Chinook" ağır hərbi nəqliyyat helikopterinin qaçırılmasına görə Tayvan Ordu Aviasiyasının pilotuna 15 milyon dollar vəd edib.

Məlumatla görə, Adadaki Çin kəşfiyyatçıları Tayvan Ordusunun Aviasiya Korpusundan polkovnik-leytenantı işə cəlb ediblər. Kəşfiyyatçılar tayvanlı əsgəri Çin Xalq Azadlıq Ordusunun Çinin Quandun əyalətindəki regional komandanlığının nümayəndəsi ilə tanış etməyə müvəffəq olublar və kəşfiyyatçıların iştirakı ilə pilotu helikopteri qaçırmışa razı salıblar. Hərbiçiyə, həmçinin ailəsinə Tayvan boğazında müharibə baş verəcəyi təqdirdə evakuasiya zamanı faydalı olacaq uzunmüddətli Tailand vizası vəd edilib. Üstəlik, polkovnik-leytenantı 200 min yeni Tayvan dolları (təxminən 6,4 min dollar) məbləğində aylıq müavinət vəd edilib.

Plana əsasən, pilot helikopteri qaçırmalı və onu Hərbi Dəniz Qüvvələrinə məxsus təyyarədəşyan gəminin göyərtəsinə endirməli idi. Çin kəşfiyyatçıları polkovnik-leytenantı 2 milyon dollara qədər avans vəd ediblər, həmçinin helikopteri uşurla qaçırmış üçün Tayvan Hərbi Hava Qüvvələrinin diqqətini yayındırmağa razılaşıblar.

Daha sonra adanın əks-kəşfiyyatı gözlənilən təxribatdan xəbər tutub, polkovnik-leytenantı və onun tərəfdaşlarını saxlayıb.

Yaponiyada 2023-cü ilin rəmzi olan heroqlif seçildi

Yaponiyada ənənəvi olaraq başa çatmaqda olan ilin simvolu seçilib. Bu münasibətlə təntənəli mərasim Kiotodakı budist "Təmiz Su məbədi"ndə keçirilib. Yaponiyada 2023-cü ilin rəmzi olaraq "zei" ("vergi") simvolu seçilib. Bildirilib ki, cari ildə Yaponiyada əksər xəbərlər vergilər mövzusunda həsr olunub. Ənənəyə əsasən, ilin simvolunu məbədin abbatı, rahib Seyhan Mori 130x150 sm ölçülü düyü kağızı vərəqinə çəkib.

Xatırladaq ki, 2022-ci ildə "ribe" heroqlifi olmuşdu. Təşki-simvol "Ikusa" ("döyüş, müharibə") heroqlifi olmuşdu. Təşki-simvol "Ikusa" ("döyüş, müharibə") heroqlifi olmuşdu.

2024-cü ildə Afrikada aclıqdan əziyyət çəkən insanların sayı rekord həddə çatacaq

2024-cü ildə Qərbi və Mərkəzi Afrikada ac insanların sayı rekord həddə - 49,5 milyona çatacaq. Bu barədə BMT rəsmiləri məlumat yayıb. Ac insanların sayının 2023-cü ilə nisbətən üç faiz çox olacağı proqnozlaşdırılır. Şiddətli aclıqla üzləşən insanların sayı bu il 16 faiz artaraq 6,2 milyona yüksələ bilər. Vəziyyətin pisləşməsi iqlim dəyişikliyi, yüksək ərzaq qiymətləri və regionda münaqişələrin baş verməsi ilə bağlıdır.

BMT-nin Ümumdünya Ərzaq Proqramı (ÜƏP) qeyd edib ki, problemin həlli üçün tələb olunan maliyyə onun

artımı ilə ayaqlaşmır. Hazırda Qərbi və Mərkəzi Afrikada ev təsərrüfatlarının üçdə ikisindən çoxu sağlam qida istehlak edə bilmir. Mərkəzi Sahələrdə bir günlük qida rasionunun dəyəri bölgədəki gündəlik minimum əmək haqqından 110 faiz yüksəkdir.

Xatırladaq ki, sentyabrda qeyd olunmuşdu ki, dünyada ac insanların sayı 2005-ci ildən bəri rekord həddə çatıb. BMT-nin baş katibi Antoniu Quterreşin sözlərinə görə, hazırda 1,2 milyard insan həddindən artıq yoxsulluq içində yaşamağa məcburdur.

neçə səbəbdən, o cümlədən koronavirusa qarşı davam edən mübarizə, Ukraynadakı münaqişə, həmçinin yapon idmançıların Pekində keçirilən Qış Olimpiya Oyunlarında uğurlu çıxışı ilə bağlı edilib.

İlin simvolu 1995-ci ildən müəyyən edilir. Cari mərasim ardıcıl 29-cu olub.

Tarakanlardan qurtulmağa çalışarkən evini partladırıb

Yaponiyanın Kummamoto şəhərindən olan şəxs tarakanlardan xilas olmaq istəyərkən təsadüfən partlayış törədib. Bu barədə Yaponiyanın yerli mətbuatında məlumat yayılıb.

Kişi aerosol şəklində olan tarakanlara qarşı vasitəni püskürdükdə, maddə futonla örtülmüş kotat-su adlanan qızdırılan masanın üzərinə tökülüb. Bu zaman partlayış baş verib. Nəticədə evyanın şüşəsi sınıb, ev sahibi isə yüngül bədən xəsarətləri alıb. Yanğınsöndürənlər kotat-su partlayışa səbəb olduğunu güman edirlər. Yaponiyanın İstehlakçı Məsələləri üzrə Milli Mərkəzinə daha əvvəl də belə partlayışlar barədə məlumat daxil olub. Yanğının repellentin elektrik yuvası və ya qızdırıcı elementlərlə təmasda olduğu zaman baş verdiyi güman edilir. Məsələ ondadır ki, həşəratlara qarşı istifadə edilən bir çox spreylərinin tərkibində spirt, propan və butan da daxil olmaqla tez alovlanan maddələr var ki, bu da mayenin qabından çıxmasına və püskürməsinə kömək edir. Bu maddələr müəyyən nisbətə oksigenlə təmasda olduqda partlayış baş verə bilər.

Bunları bilirsinizmi?

- * Yayda saçlara çoxlu toz qonur. Bunun üçün baş şotkasına köhnə kapron corab dolayır, sonra darayır.
- * Tez-tez quruyan və qabıq verən dodaqlara 1%-li bor turşusu məhlulu çəkir və ya bitki yağı sürürlər.
- * Yanmış yerə yumurta ağında isladılmış əski qoyurlar. Bu ağrını azaldır və yara daha tez sağalır. Yanmış yerə tünd çay, marqanez məhlulu da qoymaq faydalı olur.
- * Yorgunluğu götürmək üçün ayaqları duzlu suyla vanna etməkdə fayda var.
- * Çatlamış dərinin qəhvə xıltı ilə ovxaladıqda əllərin dərisi yumşaq və elastik olur.
- * Yatarkən başınızın altına hündür yastıq qoymayın, yoxsa boynunuzun dərisi qırışar.
- * Üzün dərisini çirkin göstərən ölmüş dəri toxumalarıdır. Vaxtaşırı bu toxumalardan azad olmaq lazımdır. Dəridə olan ölü toxumaları sərt liflərlə təmizləmək olmaz. Skrablar dərinin belə toxumalardan təmizləmək və yeni dərinin üzə çıxmasına şərait yaratmaq üçündür.
- * Ömrünü tamamlayan saçların 1-2%-nin töküldükdən sonra yerinə yeni tük gəlir.
- * Saç tökülməsinin qarşısını almaq üçün ilk növbədə onun əmələgəlmə səbəbini aradan qaldırmaq lazımdır.
- * Ayaq dırmaqlarında olan göbələklərdən xilas olmaq üçün alma sirkəsini ılıq suya töküüb ayaqları vanna etmək lazımdır. Bu proseduru göbələk əlamətləri aradan qalxana qədər bir-neçə dəfə etmək lazımdır.

Bu il internetdə ən çox axtarılan sözlər, filmlər, seriallar, musiqilər...

"Google" istifadəçiləri arasında ən populyar axtarış sorğularını elan etdiyi ənənəvi "Axtarışda İl" seçimi ilə 2023-cü ili yekunlaşdırıb. Məlum olub ki, dünyanın ən populyar idman növü futboldur, ən çox axtarılan oyunçu Kristianu Ronaldu, ən çox axtarılan müğənni Teylor Sviftidir. Cari ildə bölmələr üzrə "Google" axtarışında ən populyar sorğular:

- Qəzza zolağında müharibə;**
- "Titan" sualtı qayıqı;**
- Türkiyədə zəlzələ;**
- Hilari qasırgası;**
- İtaliya qasırgası.**
- Filmlər**
- "Barbie";**
- "Oppenheimer";**
- "Jawan";**
- "Sound of Freedom" (2023);**
- "John Wick: Chapter 4".**
- Seriallar**
- "The Last of Us";**
- "Wednesday";**
- "Ginny & Georgia";**
- "One Piece";**
- "Kaleidoscope".**

Siyahıya əlavə olaraq, şirkət 25 illik yubileyini ən populyar axtarış terminləri əsasında "YouTube" videonun buraxılışı ilə qeyd edib.

"Biz, həmçinin ən çox axtarılan "insanlara necə kömək etmək olar" sorğusunda insanlığı görürük. Ən populyar emoji olan ürək emojişi başqa bir universal mövzunu ortaya qoyur: sevgi və anlayışa olan ümumi ehtiyacımız", - deyər "Google" nümayəndəsi videoya şərh verib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ
Sifariş: 3312
Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500